

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARSSKRIFT

UDGIVET AF

HASLEV SEMINARIUMS ELEVFORENING

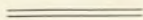
UNDER REDAKTION AF
CARL LARSEN

◆ 1934 ◆

THORKILDSSENS BOGTRYKKERI
(NIELSEN & PEDERSEN)
HASLEV

INDHOLD:

	Side
1. Meddelelser til Elevforeningens Medlemmer ...	3
2. N. H. Rasmussen: Haslev Seminarium i 1933 ...	5
3. Aage Th. Christensen (1912): Elevstævnet 1933 ...	15
4. Jakob M. Hansen (1913): Maal og Veje for Historieundervisningen ...	20
5. Alfred Hansen (1930): Første Semester	43
6. Pagh Petersen (1909): Der er intet nyt under Solen ...	51
7. H. P. Hansen (1919): Digte fra Færøerne ...	59
8. Olga Torsbakke (1916): Holbergs Syn paa Kvinden ...	64
9. Carl Nielsen (1927):	
I. Pegasusridt. ...	75
II. Manden med Hammeren ...	76
10. Olav Nielsen (Sem.): Ravnstruplejren m. m. ...	78
11. Lars Hansen (1913): Hvorfra — Hvorfor — Hvorhen? ...	87
12. P. Julius Damgaard (1924): Ti Aars Jubilæum	93
13. P. Alf. Hansen (Sem.): Mindeord ...	95
14. Fra Aar til Aar:	
I. „Haslevklubben“. ...	101
II. Forflyttelser m. m. ...	102
III. Tilgang af nye Medlemmer ...	105
IV. Elevforeningens Bestyrelse ..	105
15. Regnskabet for Aaret 1932—33 ...	107

MEDDELELSE TIL MEDLEMMERNE.

Da vi i Sommer har holdt Elevstævne, kunde man vente et længere Referat derfra i disse Meddelelser. Det vil jeg imidlertid ikke give, fordi en anden, der ikke har haft med Stævnets Ordning at gøre, kan gøre det mere frit og uhildet.

Alligevel kan jeg ikke lade være at udtrykke min Glæde over, at Stævnet lykkedes saa godt. Det er altid med nogen Ængstelse, jeg imødeser Elevstævnet; for selv om det ydre Arrangement forholdsvis let lader sig ordne, saa det klapper, saa ved man aldrig forud, om Stævnet vil lykkes. Dertil kræves, at Foredragene giver det, man er tilfreds med, og at Deltagerne finder hinanden i noget af den Aand, som raadede i Seminarietiden. Netop fordi begge disse to Ting lykkedes i fortrinlig Grad, blev Stævnet saa godt og festligt. Derfor vil jeg ogsaa ad denne Vej sende en Tak til alle Deltagerne.

Paa Stævnets anden Dag holdtes den ordinære Generalforsamling. Det blev overdraget Bestyrelsen at overrække Hr. Seminarielærer Grahn en lille Erkendtlighedsgave og bringe Elevforeningens hjertelige Hilsen i Anledning af, at Hr. Grahn har søgt og faaet sin Afsked som Lærer ved Haslev Seminarium. Hr. Grahn har paalagt mig at bringe hans hjertelige Tak for Opmærksomheden.

Ved Generalforsamlingen foretoges Valg til Bestyrelsen, idet Hr. Rørbeck Madsen og Frk. Louise Skougaard afgik efter Tur. Frk. Skougaard gen-

valgtes; men da Rørbeck Madsen ikke vilde modtage Genvalg, valgtes i hans Sted Lærer Carl Larsen, Glostrup, der vil være adskillige Aargange bekendt, fordi han har været Lærer i Forberedelsesklassen.

Da Rørbeck Madsen er en af Elevforeningens Stiftere og mangeaarig Redaktør af Aarsskriftet, skylder Foreningen ham stor Tak for hans store, uegennyttige Arbejde for Foreningen og hans aldrig trættede Trofasthed mod Haslev Seminarium og dets gamle Elever. Til denne Tak fra Elevforeningen vil jeg gerne føje min egen personlige Tak for mangeaarigt godt Samarbejde, og jeg vil føje en Tak til fra Seminariet, fordi vi ved, at naar gamle Elever staar i Kreds om Seminariet, da er det af uvurderlig Betydning for os. En saadan Sammenholdets Mand var Rørbeck Madsen, og derfor siger vi ham Tak.

I de allerseneste Aar har der dannet sig en mindre Sammenslutning af gamle Elever i København og Omegn. De samles nogle Gange i Aarets Løb, og af og til er en Lærer fra Seminariet indbudt til at holde et Foredrag. Desværre er en saadan Kreds vel kun mulig dette ene Sted i vort Land, for ellers var Tanken værd at efterligne.

Endelig kan jeg meddele, at vort Smertensbarn, Haslevbogen, nu ser ud til at ville ophøre med at volde os stort flere Bryderier, idet Forlaget, som udgiver »Dansk Skolestat«, har paataget sig Udgivelsen. Dermed er en Byrde væltet bort, som især hvilede paa Willadsens Skuldre. Nu vilde vi blot ønske, at de, der ikke har afgivet Billede og Oplysninger hverken til Willadsen eller til »Dansk Skolestat«, vilde sende begge Dele til Willadsen.

Skønt dette ikke bliver læst før ind i det nye Aar, vil jeg alligevel nu tæt ind under Jul sende hver enkelt gammel Elev mit hjertelige Ønske om en glædelig Jul og et godt og velsignet nyt Aar.

Haslev, d. 19.-12.-33.

M. LAMBERTSEN.

HASLEV SEMINARIUM i 1933

Et Vidnesbyrd om, hvor hurtigt Tiden gaar, afgiver Overskriften til denne Artikel. Jeg ser, at det er den tolvte af den Slags, jeg nu begynder paa, og dog synes jeg, naar jeg tænker tilbage, ikke, det er saa særlig længe siden, jeg udarbejdede den første. Men det kommer de's af, at Aarene, vi oplever, er saa indholdsrige, og at den daglige Gerning lægger saa stærkt Beslag paa ens Tid, saa den sidste løber saa hurtigt, at vi knap kan følge med. Des mere gælder det da om at erindre det gamle Vers: »Klokken slaar, Tiden gaar o. s. v.«, og »bruge den kostbare Tid« paa rette Maade.

Et Minde om, at en Aarrække er gaaet, er ogsaa, at Seminariets Musiklærer gennem de mange Aar, S. Grahn, formede'st tiltagende Alder og Svaghed under 1. Maj indsendte Andragende til Bestyrelsen om Afsked fra 31. Juli at regne. Bestyrelsen bevilgede Hr. Grahn den ønskede Afsked, og Embedet ops'oges ledigt; der meldte sig 7 Ansøgere, og i Henho'd til Lærerraadets Udtalelser antog Bestyrelsen i Juli Maaned hidtilværende Lærer ved Bjerringbro Realskole Ejnar Nielsen til Lærer ved Haslev Seminarium med Sang og Musik som Hovedfag.

Seminarie'lærer Nielsen er født 1902, Student fra Kolding 1920 og senere dimitteret fra Tønder Seminarium

1924. Han har derefter væsentlig virket ved Realskolen i Bjerringbro. I Henhold til den nye Tjenestemandsløvs konstitueredes Nielsen som Lærer ved Haslev Seminarium for 2 Aar at regne fra 1. August d. A.

Iøvrigt virker ellers de hidtilværende Lærerkrafter ved Seminariet med væsentligt de samme Fag som i de foregaaende Aar. Seminarie-lærer Nielsen har dog foruden Sang og Musik overtaget Regning i I Klasse.

I Forberedelsesklassen virker ogsaa de samme Lærere som i Fjor, blot med den Ændring, at i Stedet for Lærer Thanning, der har Aarskursus i Naturhistorie og Kemi, er ansat Lærer Th. Joh. Hansen (dim. 32) som Thannings Vikar.

Ved Haslev Kommuneskole virker ogsaa som Lærere i »Praktik« de samme som sidste Aar. I 1933 dimitteredes jo det sidste Hold uddannet efter Seminarieloven af 1894, og 1935 skulde som det første Hold med Uddannelse i Henhold til Seminarieloven af 1930 dimitteres. 1933/34 er derfor et Overgangsjaar. Endnu har vi kun 3 Seminarieklasser og kun praktisk Skolegerning i 3. Klasse. I Skoleaaret 1934/35 skulde vi faa 4 Seminarieklasser og Undervisning i »Praktik« baade i 3. og 4. Klasse saavel paa Øvelsesskolen som paa Seminariet ligesom under den gamle Uddannelse, medens der i dette Aar, 33/34, kun finder Undervisning Sted paa Øvelsesskolen.

Seminariets Elevantal er noget mindre end i Fjor, hvilket særlig skyldes det ringe Antal i Forberedelsesklassen. Det sidste er ikke at undres over, idet Seminarierne vist alle havde regnet med, at der ingen Forberedelsesklasse vilde være bleven i Aar, og ingen Elever optagne i I Klasse i 1934. Da ikke desto mindre Tilladelsen til Optagelse i 1934 blev givet, skete dette paa saa sent et Tidspunkt, at en Del af dem, der kunde tænkes at ville læse, var indforstaaet med at vente til næste Aar, og endelig maa der jo regnes med de vanskelige økonomiske Tider og med den megen Tale om Overproduktion inden-

for Lærerstanden og en deraf følgende Arbejdsløshed, hvilket nok kan gøre Forældre og Unge betænkelige, naar der skal vælges en Livsstilling.

Ved Aarsskiftet 1932 var der 33 Elever i III Kl.; 29 i II; 28 i I Klasse, samt 24 i Forberedelsesklassen. Ialt 114 Elever. Ved Udgangen af 1933 er de tilsvarende Tal 28 i III Kl.; 28 i II Kl.; 26 i I Kl. samt 11 i Forberedelsesklassen. Ialt 93. Som sagt en betydelig Nedgang, der væsentlig falder paa Forberedelsesklassen.

Til Afgangseksamen i April og Maj Maaneder, den sidste efter den gamle Ordning (Eksamen i praktisk Skolegerning var i Aar 6.—8. April og i Gymnastik 27.—29. April), bestod samtlige indstillede 32 Elever med følgende Gennemsnitskarakter: 6 mg×; 8 mg; 14 mg?; 4 g×. Dimissionen fandt Sted den 23. Maj. Bestyrelsens Formand, Provst Blom, talte ved denne Lejlighed for Dimittenderne. Skolekonsulent Kaalund-Jørgensen var forhindret i at være til Stede; jeg overrakte derpaa de nye Lærere og Lærerinder deres Eksamensbeviser, og efter den traditionelle Chokoladedrikning vexlede Taler og Sang, til vi henad 10½ Tiden tog Afsked. I Del sluttede først 27. Maj. Der er da allerede en 12—14 af de nye Lærere og Lærerinder, der har faaet Arbejde i Skolens Tjeneste, hvilket ikke noksom kan glæde én i disse vanskelige Tider.

I Anledning af, at det var det sidste Hold Musik elever, Grahn fik med at gøre, takkede Bestyrelsens Formand ham for hans Arbejde, ligesom der ogsaa af Seminarielærer Lambertsen bragtes ham en Tak som Kollega og fra Lærer Borello Carlsen (dim. 33) en Tak fra Eleverne.

Til I Del af Lærereksamen, altsaa efter den nye Ordning, indstilledes 29 Elever, hvoraf 28 bestod. Til Oprykningsprøven til II Klasse indstilledes og bestod I Klasse 28 Elever. Til Optagelsesprøven til I Seminarieklasse, der holdtes 29. Juni—1. Juli, indstillede sig 27 Aspiran-

ter; deraf bestod de 2 ikke Prøven, og af de bestaaede 25 ønskede 2 ikke Optagelse, hvorfor I Klasse begyndte med 23, hvortil senere kom 3, der optoges uden Prøve, saaledes at der i denne er ovennævnte 26 Elever.

Efter Afslutningen af I Del havde i Dagene 27. Maj —4. Juni den nye III Klasse en meget vellykket Udflugt til Bornholm, hvis Naturejendommeligheder og Mindesmærker de havde Lejlighed til at se dels ved Bilture og dels ved Cykleudflugter. Efter Tilbagekomsten derfra var Klassen dernæst i Lejrskole paa »Raunstrup« i Dagene fra den 7.—14. Juni under Medvirkning af Seminarielærerne Hougaard og Jensen. De deltog i Skolearbejdet med 2 Klasser af Børn, ialt 70, fra Hvidovre Skole, fulgte dem i deres Arbejde om Formiddagen og hjalp dem med deres Hjemmearbejde om Eftermiddagen og Aftenen. Lejrskoledagene var begunstiget af det smukkeste Vejr, man kunde ønske sig.

I Dagene fra 19.—24. Juni havde den nye II Klasse en 6 Dages Sommerlejr paa Reersø ved Slagelse. Klasserne sætter megen Pris paa disse Ture, og de lærer ogsaa en Del af Danmarks Natur at kende, samtidig med, at Kammeratskabsfølelsen vokser ved saadan nogle Dages Samvær. 1. Juli afsluttedes Skoleaaret for at begynde igen efter Sommerferien Torsdag den 10. August.

I August Maaned havde jeg den traditionelle Tur til Frederiksborg Slot via Slangerup Kirke med Kingominderne. Efter at have set Slottet kørte vi til Fredensborg, hvor vi besaa Haven og aflagde et Besøg ved Esrom Sø. Hjemturen gik over Horsholm, hvor vi saa Slotspladsen og blev mindet om alts Forgængelighed ved at betragte de faa tilbageværende Rest'er af Hirschholm. Hjemturen fortsattes derfra over Lyngby, og efter 1 Times Ophold i Tivoli fortsattes Turen hjemad.

Nogle Dage efter havde samme Klasse den sædvanlige Tur sammen med Hr. Lambertsen til Ringsted Kirke, Fjenneslev og Bjernede do. for sluttelig at dvæle

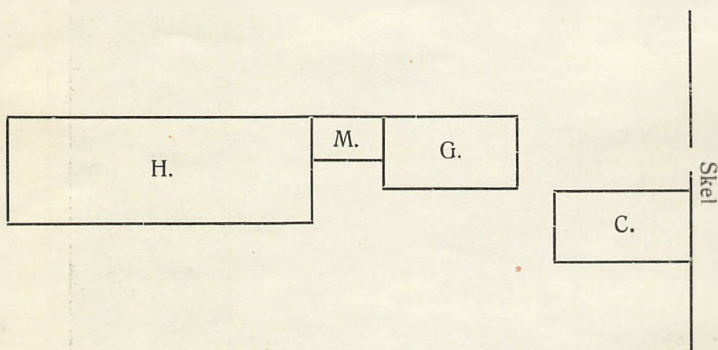
Fra venstre til højre:

1. Række fra neden: Astrid Larsen, Helga Graversen, Kirsten Olsen, Sofie Christensen, Makoline Hansson, Elisabeth Hansen, Harry Hansen.
2. Række fra neden: N. P. Larsen, Chr. Kragh, Chr. Olsen, Verner Kristensen, Hans Nissen, Gordon Larsen, Andreas Arnbjerg, Tage Christensen.
3. Række fra neden: Johs. Hansen, Borello Carlsen, Børge Kyed, Ernst Præstekjær, Aage Jensen, Aage Olsen, Gunner Thomsen.
4. Række fra neden: Asger Larsen, Mary Larsen, Anna Holm, Inga Christensen, Max Nielsen, Ester Hansen, Anna Marie Halskov, Johs. Larsen.

ved Absalon- og Holbergminderne i Sorø før Hjemturen. I og II Klasse har ligeledes adskillige Efteraarsdage haft botaniske og geologiske Udflugter til Stevns, Fakse, Lellinge, Vester Egede og flere Steder sammen med Lærerne Hougaard og Jensen.

Midsommerfesten, der arrangeredes af »Sønderjysk Forening«, holdtes den 23. Juni. Foredragsholderen var i Aar Redaktør Franz v. Jessen. Af Hensyn til Vejret holdtes Foredraget: »Brydninger ved Grænsen« i Festsalen, medens det derefter blev saa godt Vejr, at sidste Del af Festen kunde foregaa paa Boldpladsen omkring St. Hansbaalet.

Af Nybygninger paa Seminariet kan jeg meddele, at 1933 bragte Opførelsen af den i flere Aar haardt tiltrængte Cyklestald med tilhørende Magasinrum paa Loftet ovenover. Cyklestalden er opført paa Grunden ind mod Landbrugsskolen, parallelt med Hovedbygningen og Gymnastiksalen, men til højre for Gangen ind til Landbrugsskolen, omtrent som nedenstaaende Skitse viser.

Cyklestalden, der er opført i samme Stil som Hovedbygningen og Gymnastiksalen med Betongulv, hvori er støbt Jernstativer til at anbringe Cyklehjulene i, har Plads til 100 Cykler, og ovenpaa er et rummeligt Magasin, hvor der er Plads til Bordplader, Bænke og meget andet.

Tegningen til Cyklestalden udarbejdedes af Arkitekt H a l-
lelev, Haslev, og hele Arbejdet udførtes af stedlige
Haandværkere. Hermed har vi opnaaet at faa skaffet
Plads paa Hovedbygningens Loft, idet alt, hvad der var
dér, er bragt ned paa Cyklestaldens Loft, saa det kom-
mende biologiske Laboratorium, naar der bliver Mulig-
hed derfor, kan indrettes deroppe i Loftets østlige Halv-
del; den vestlige Del er jo optaget af Sløjdsalen.

I Statsunderstøttelse til trængende Elever modtog
vi i Oktober Maaned 10,100 Kr., der fordeltes saaledes:

5950 Kr. til 19 Ansøgere i 3. Klasse.

4150 „ „ 17 „ „ (af 21) i 2. Klasse.

Halvdelen af Understøttelserne betaltes 30. Oktober,
og sidste Rate kommer til Udbetaling 1. Februar 1934.

Af Skrikes Stiftelses Legat fik 3 Elever i III Klasse
hver 75 Kr. og 1 50 Kr. 4 Elever i III Klasse fik hver
200 Kr. af Gericks Legat. 2 Elever i III Klasse oppebar
hver 100 Kr. af det reventlowske Skolelegat. 1 Elev i II
Klasse har faaet 100 Kr. af »Bøgmærkefondet«. Dertil
har en Række Elever oppebaaret Understøttelser fra
deres Hjemsteds Skoleeraad.

Som tidligere har Eleverne klassevis haft Bibeltimer,
ligesom K.F.U.M. og K.F.U.K. paa Seminariet har haft
den 3. Lørdag i Maaneden til deres Møder. Endvidere har
der ogsaa i 1933 været ho'ldt Foredrag og Sammenkomster
paa Festsalen, dels arrangeret af Seminariet, dels af
»Bavnen«.

Følgende har talt i 1933:

Adjunkt L a n g b a l l e: Hede vandringer (med Lysbille-
der).

Forfatteren T h. O l e s e n L ø k k e n: Vendsyssel og Ven-
delboere.

Sekretær B ø y t l e r: Schweiz' Bjerge og Byer set fra Luf-
ten fra »Graf Zeppelin«.

Lærer H e d e b o, Gudum: Landsbysko'eliv i 35 Aar.

Missionær, Frk. S ø n d b j e r g, Terukoi'ur: Indien.

Th. Olesen Løkken: Den jyske Kamp mod det danske Hav gennem 100 Aar (med Lysbilleder).
Missionær, Frk. Beyer: Fra Te'tmissionens Arbejde.
stud. theol. Nielsen: Oxford-Bevægelsen.
Journalist Wolf-Jørgensen: Fra Hitlers Tyskland.
Ingeniør Aage Jensen: Spejderliv.
Seminarieelev Skov-Jørgensen: Fra Jamboreen i Ungarn (med Lysbilleder).

8. September holdtes i Festsalen om Aftenen en Mindefest i Anledning af 153 Aars Dagen for Grundtvigs Fødsel med Foredrag af Seminarielærer Lambertsen, Sange og Salmer af Grundtvig sungne af 4 kvindelige Elever, Musik af Orkestret og til Slut Oplæsning af Lambertsen af »Paaskeliljen«.

III Klasse har endvidere deltaget i Haslev Lærerkreds' Instruktionskursus paa Haslev Borgerskole, ligesom Seminarieeleverne ogsaa deltog i Skole- og Forældre-mødet den 27. September med Foredrag af Biskop Ammundsen, Nykøbing: Forældre og Børn, og Skoleinspektør Kyrré, København: En praktisk Folkeskole med det 8. Skoleaar.

For III Klasses Elever holdt Sanatorielæge, Dr. Gøtzsche, som i en Aarrække, nogle sexualhygiejniske Foredrag.

Af andre Begivenheder i Aarets Løb vil jeg nævne en Sportskamp med Elever fra Jonstrup her den 13. Oktbr. Saavel Fodbold- som Haandboldkampene endte med Nederlag for Haslev. Om Aftenen etablerede vore Elever en Underholdning for Gæsterne i Gymnastiksalen med Kaffe bord m. m.

Den 9. September havde Seminariet den Sorg at miste en af sine flinkeste og mest afholdte Elever, Poul Jensen, II Klasse; han døde efter en Uges Sygdom af Blindtarmsbetændelse. Andetsteds i Aarsskriftet bliver han mindet; jeg vil dog ogsaa gerne i denne Artikel minde dem, som kendte ham, om ham. Hans Begravelse

fandt Sted paa Haslev Kirkegaard den 13. September. Jeg tør nok sige, at i de ca. 1½ Aar, han var vor Elev, har vi kun de bedste Minder om ham som en flittig, elskværdig og i alle Maader tiltalende Elev, der ved sit venlige Væsen hurtigt skaffede sig Venner blandt Kammerater og kun var til Glæde for os, hans Lærere, ved sin mønsterværdige Opførsel i alle Forhold.

Da jeg formoder, at andre skriver om Elevstævnet 2.—3. August, vil jeg kun lige nævne det og udtale min Tak til alle de gamle Elever, der var mødt, og min Tak for al den Interesse for og Kærlighed til deres gamle Skole, som vi paa saa mange Maader fik at mærke ved denne Lejlighed. Tak for alle de mange opmuntrende Ord, venlige Blikke og stadig vaagen Interesse, vi mærkede i de Dage.

Til Julefesten, der som sædvanlig sluttede Aaret og holdtes den 22. December, var der i Aar mødt mange Deltagere, ogsaa mange gamle Elever. Festen fik det sædvanligt smukke, stemningsfulde Forløb. Vi samlede ved 7-Tiden paa Festsalen og gik om det tændte Juletræ til Tonerne af de gamle Julesalmer, hvorpaa Formanden, trods de 90 Aar, han fyldte i April i Aar, klart, godt og kort talte ud fra Juleevangeliet om Synd og Frelse derfra. Under Musiklærer Nielsens Ledelse sang Julekoret dernæst: Nu vil vi sjunge og være glad — og en Julemotille. Efter endnu en Julesalme gik vi ned i Gymnastiksalen og tog Plads ved Bordene, hvis Udsmykning var forskellig fra tidligere Aar, og hvor Arrangementet vakte Deltagernes Beundring, formedelst Komiteens Evne til stadig at finde paa Variationer i foregaaende Aars Fester.

Efter at Bordene var fjernede, og Seminariets Orkester havde glædet Deltagerne med en nydelig, musikalsk Underholdning, opførtes meget stemningsfuldt og med betagende Virkning Grundtvigs »Julenat«. — En smuk og værdig Indledning til Julehøjtiden. — Efter

Desserten sluttedes saa Aftenen og Aaret med en Andagt af Seminarie!ærer Lambertsen, hvorpaa Deltagerne skiltes med gensidige Ønsker om »en glædelig Jul«.

Ser vi nu ved Slutningen af Aaret 1933 tilbage, føler jeg Grund til at takke Gud for den Velsignelse, som vi atter paa saa mange Maader har oplevet og erfaret. Og selv om Tiderne langtfra er lette, og ingen af os kan vide, hvad det nye Aar 1934 vil bringe, har vi Grund til minde hinanden om, at vore Tider er i Guds Haand (Salme 31, 16), og at, om det gaar op eller ned, om vi hører ham til, gaar vi dog hjem i Fred.

Ti! Slut vil jeg gerne bringe alle tidligere Elever, der læser dette, og som med Interesse og Kærlighed følger Haslev Seminarium og dets Arbejde, min hjerteligste Hilsen og mine bedste Ønsker om et velsignet Nytaar, saavel for Dem som for os — i vort fælles Arbejde for den opvoksende Slægt, saa vi kan udføre dette, saa det kan blive Gud til Ære, vore Elever og derigennem vort Folk og dets Fremtid til Lykke og Velsignelse.

Deres hengivne

N. H. RASMUSSEN.

Haslev, den 28.—12.—1933.

ELEVSTÆVNET 1933.

MED ET PAR UDLØBERTANKER FRA SAMVÆRET.

Det blev to dejlige Dage!
Det tegnede det ellers ikke til. Haslev modtog os Mandag Eftermiddag med en »stytende Regnbyge«; -- og der hviskedes noget om, at der vist kun var indmeldt 37 gamle Elever.

Det saa lidt trist ud.

Men allerede næste Morgen troppede de op alle de kære kendte Smil — og endnu flere ukendte — alle glade og øjensynlig bestemte paa at opleve et Pust af Aanden fra »gamle Dage«.

Og vi blev ikke skuffede. Jeg har i Vandremapper set fremført, at man ikke vilde til Elevstævne efter saa mange Aars Forløb, da sikkert baade Stedet og vi selv var saa forandrede. Tyve Aar kan nok forandre et Menne-ske grundigt, baade i det ydre og det indre, og saa vilde det blot blive Skuffelse — man vilde ligesom tage Glansen af Ungdomsminderne. Den Betragtning holder nu vist ikke Stik. En gammel Elev, der ikke har været i Haslev siden 1913, sagde: »Hvor har det været et Par dejlige Dage; det havde jeg ikke troet muligt; næste Gang tager jeg min Kone med!«

Ja, det var rart at være sammen. Fra første Færd! Og jeg tror, de halvandet Hundrede gamle Elever, der

var til Stede, vil stemme i med, naar jeg siger, at »Høj-tiden voksede med Dagen«.

Men en saadan Fest skal opleves!

God, stiltfærdig, fornøjelig, med Glimt af det udmærkede. Dette gælder ikke mindst den Samsødegns varmt følte, fortrinlige Foredrag om Historieundervisningen. Det kunde jeg unde alle Kammerater (ogsaa Kaae) at have hørt — med dets Appel baade til folkelig Forstaaelse og national Rankhed — et Foredrag af partiel stor Skønhed.

Tak for det, Jacob Hansen!

Af en anden Art var den Mindetale, Jubilæumsholdets Nestor Forstander Kværndrup holdt, spækket, som den var, med humørfyldte Sidehug til højre og venstre (mest til venstre; Kværndrup er Højremand) — ustandselig kaldende paa Smilet og Latteren, men med en stedse klingende Understrøm af Alvor og Taknemlighed. Jo — »Mindet lader som ingenting .....«

Et tredie Foredrag, igen helt forskelligt fra de andre, var Forstander Rasmussens klare, let overskuelige Oversigt over den nye Seminarieundervisning.

— — —

Naar jeg med Henblik paa Skolebogsrevisionen og det hele forhaandenværende Skolerøre tænker paa disse Dage, da er der noget i mig, der siger: »De kan spørre med Farver og med Pæle« — de kan give Love og Paragrapher og lægge Undervisningen i Baand, det er dog Aanden, der levendegør. Og maa Undervisningen ikke være opbyggelig, da er det dog en Trøst, at i den begejstrede eller troende Lærers Mund vil meget historisk Stof og det bibelske altid i sig selv være opbyggeligt.

For Resten forstaar jeg ikke den Tanke, at man i et kristent Land, hvor Folkekirken ifølge Grundloven er evangelisk-luthersk, hvor man uddanner Præster og Religionslærere, og hvor man har lagt Meddelelsen af den kristne Børnelærdom i Skolens Haand, ikke maa under-vise opbyggeligt, men kun kundskabsmæssigt — med fuld

Frihed for Børnene til at ytre Tvivl (Vilh. Rasmussen; jvf. sammes Udtalelser ved en borgerlig Konfirmation: Bibelens Lære forstaar Børnene ikke -- men f. Eks. det gamle Sagn om Guden, der dannede Mennesket af Ler; det forstaar de, og det morer dem!) Lad os dog blive fri for skiftende Tiders »skiftende teologiske Meninger« og Betragtninger i Børneskolen! Her skulde dog være et fredhelligt Sted, hvor Børnene kan finde et urokkeligt Midtpunkt for deres Barnetro. Saa maa de som voksne tage Stilling til Spørgsmaalene; den Kamp kommer de jo alligevel ikke uden om.

Jeg finder Anledning til i denne Sammenhæng her at anbringe en anden kendt Skolemands Ord. Ved en Kongres paa Christiansborg Slot for nogle Aar siden, hvis Formaal var at danne et »Fællesraad for Folkeopdragelse (undertegnede repræsenterede K.F.U.M. i Danmark) udtalte daværende Undervisningsminister Nina Bang i et Indledningsforedrag om Undervisningen, at den maatte være objektiv, uden Propaganda af nogen Art. Hertil bemærkede Skoledirektør Fossing, København, med spillende Liv: »Næ-e, det er rigtigt (at man ikke maa drive Propaganda) — men det er svært — det er meget svært — — og dog — jo-o, man maa dog bringe Børnene i Havn!« — Maa ikke netop det være den kristne Skoles »centraleste« Maal?

Det er ængstende selvmodsigende, at det, Stats- og Folkekirken med »glødende Tunger« er forpligtet til at forkynde, det maa det samme Lands Stats- og Folkeskole indstille Børnene tvivlende overfor. — Hvordan er det? »Hvert Rige, som er kommet i Splid med sig selv, lægges øde...!« Men endnu er det da kun en Betænkning!

— — —

Men hvad kommer nu dette Elevstævnet ved! Jo — thi midt i denne hjertelige Atmosfære af Mindernes »kan du huske?«, udsprunget af Samværet og Stedets tavse

Tale, faldt disse Tidens aktuelle Spørgsmaal let paa Tungen, Mand og Mand imellem, fordi de optog Sindet — nogen saa det nye i Møde med Ængstelse, andre med større Frimodighed. Gennem denne uofficielle Skiften Ord og Tanker om det, der brænder i Tiden og i Sindet, har Elevstævnet sikkert ikke sin uvæsentligste Betydning. Det er godt at komme sammen en Gang imellem, vi, der deler den samme Tro, til fælles Opbyggelse, Dygtiggørelse og Opmuntring. Og jo flere, der kommer til Fremtidens Elevstævner, des større Opmuntring. Og Samlingsstedet skal altid være vort gamle Seminarium, som vi i en gærende Tid vil have Lov til at se hen til som et Slags »dansk Menighedsfakultet« paa Školens Omraade, der ikke fraterniserer med den Tidens bibelkritiske Tendens, der lader den verdslige historiske Videnskab herske over Teologi og Tro.

Vi venter, at Mænd staar Vagt om den Arv, som netop denne Lærerskole fik betroet, og vi — »slutter Kredts og staar fast.«

— — —

Redaktøren, der har bedt mig skrive lidt om Elevstævnet, bedes tilgive, om jeg er gaaet udenfor Rammerne. A propos Redaktøren! Ved Elevforeningens Generalforsamling frasagde Rørbeck Madsen sig Hvervet som Redaktør af Aarsskriftet. Han fortjener Tak for vort smukke Aarsskrift. Lærer Larsen, Glostrup, valgtes til Bestyrelsesmedlem og Redaktør. Vi faar sikkert i Larsen en dygtig og energisk Redaktør. Vi ønsker ham Held og Lykke til at videreføre Aarsskriftet efter en stedse opadgaaende Linie.

Elevforeningens Bestyrelse overrakte paa Medlemernes Vegne Musiklærer Grahn, der jo har søgt sin Afsked, en smuk Blomsterdekoration.

Vi sender en venlig Tanke til Den udvidede Højskole, hvor Pagh Petersen og Frue paa saa udmærket og fornøjelig Maade sørgede for den materielle Del af Festen, lige-

som Lambertsen havde Ansvaret for den aandelige. Lambertsen har vist nu faaet sammensat den rigtige »Spiseseddel«: Nogle faa, gode Festmaaltider med tilpas rigelig Tid til at vegetere og til Nippedrik i Krogene (se ovenfor).

At Eftermiddagen ved »Villaen« var herlig, er det egentlig overflødigt at bemærke. Nogle Billeder herfra vil findes i Aarsskriftet. Bemærk Jubilæumsholdet; $\frac{2}{3}$ af det var mødt: Forstander Kværndrup, »Solhjem«, og Lærer Jacobsen, Maarum; de er kun 6 tilbage fra 1. Aargang.

Til sidst en Tak til Seminariet, til Elevforeningens Formand og øvrige Bestyrelse, til alle Kammeraterne, der ved deres Nærværelse var med til at gøre Stævnet festligt.

Kom nu rigtig mange til Stævnet i 1936! Aargangene 1910, 11 og 12 bør vist benytte Lejligheden til at fejre deres Jubilæum (jvf. Lærer Hansen, Graastens Tale paa Stævnet sidste Aften om Tallenes Mystik).

Jeg rejste til Haslev med det Forsæt paa ny at fremsætte Forslag om kun at afholde Elevstævne hvert 5. Aar; men jeg kom snart paa andre Tanker. Det var virkelig alt for dejligt. — Og det var det hele, der gjorde, at det oplevedes og følte saaledes, dette uudsigelige, som gentagne Gange er blevet kaldt Stævnets Aand.

Man kunde vist ogsaa kalde det — Guds Velsignelse.

AAGE TH. CHRISTENSEN.

NOGLE VEJE FOR HISTORIE- UNDERVISNINGEN.

Foredrag ved Elevmødet paa Haslev Seminarium den 3. August 1933
af JAKOB M. HANSEN, Nordby, Samsø.

(Her efter Manuskript.)

I.

Naar der skal tales om Maal og Veje for Historieundervisningen, vil de fleste formodentlig tænke, at det navnlig maa være Vejene, der skal gøres til Genstand for Omtale; for Maalet kan der vel ikke være nogen Tvivl om.

Og det er ganske rigtigt, at der tilsyneladende er almindelig Enighed om Maalet: Historieundervisningen maa gaa ud paa at lære Børnene Historie. Børnene skal kunne deres Historie.

Det mener Folk i Almindelighed. Naar de tager sig for at undersøge lille Peters Skolekundskaber, er der som bekendt altid to Ting, de vil have Besked om, nemlig: hvad 7×9 er, ogsaa hvornaar Chr. IV døde. Efter Barnets Evne til at tilfredsstille deres Nysgerrighed i den Retning bedømmer de baade Peter selv og hans Lærer; men hvad Chr. IVs Dødsaar angaar, er det som Regel ligegyldigt, hvad Peter svarer, naar han blot gør det ufortøvet og med fornøden Suffisance.

De fleste Lærere er vistnok af samme Mening med

Hensyn til Historieundervisningens Formaal. I hvert Fald udtalte Skoledirektør Fossing for nogle Aar siden i Pædagogisk Forening i København følgende: »Enhver Historielærer anser det for sin Opgave at lære Børnene Indholdet af en Bog, de skal kunne Bogen!« Og Hr. Fossing er jo ikke hvem som helst; han ved nok, hvad han taler om.

Ikke saadan at forstaa, at alle Lærere bruger samme Metode. Nogle kører paa med Lektie og Terperi; andre fortæller bredt og malende; andre igen arbejder med Dispositions læsning eller Læsestuelæsning og skriftlige Udarbejdelser. Men Maalet er det samme: Børnene skal have deres Historie lært, helst saa de til enhver Tid har den præsent.

Og skulde der være en Kætter imellem Lærerne, skal Myndighederne nok belære ham om hans Vejs Vildfarelse. For de mener nemlig ogsaa, at lille Peter til enhver Tid bør have Rede paa, hvornaar det egentlig var, Chr. IV døde. Jeg faldt i Sommer over et gammelt Cirkulære, hvori Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet omtaler det beklagelige Faktum, at adskillige Børn viser sig i høj Grad uvidende om Fædrelandets Historie, hvorfor man skulde anmode Skoledirektionerne og Skolekommissionerne om at have Opmærksomheden henvendt paa, at der gives en forsvarlig Undervisning i dette Fag.

Altsaa: ifølge en ret enstemmig Opfattelse er Historie først og fremmest et Hukommelsesfag. Ganske vist vil man nok hævde, at Oplagringen i Hukommelsen af de historiske Data ikke er Undervisningens endelige Maal; den skal træde i patriotiske og nationale Formaalets Tjeneste. Men hvis man ikke faar de omtalte historiske Data terpet ind, saa de sidder fast i Hukommelsen, er der aabenbart ikke stort Haab om at naa noget i den Retning.

Der har jo nok i Tidens Løb været en Mand, der hed Grundtvig, og en, der hed Kold, ligesom der ogsaa har været Friskolefolk og friskole-inficerede Folk, der

har været af en anden Mening. De har ogsaa faaet Lov til ret frit at lufte deres Anskuelse i Taler og Artikler; men hertillands er det en stiltiende Forudsætning, at den pædagogiske Diskussion ikke skal tages alvorligt: Teori for sig og Praksis for sig. Var den pædagogiske Drøftelse i »Folkeskolen« ikke altid akademisk i Formen, i een Henseende var den det: den var kun af akademisk Interesse. Ja, det var end ikke altid, Skribenterne selv tog deres Skrivelser alvorligt. Det klassiske Eksempel er Manden, der Landet over baade i Tale og Skrift agiterede for Undervisningspligtens Afskaffelse. Da han kort efter blev Undervisningsminister, drev han det som bekendt ikke engang til at afskaffe Eksamen i Religion.

I Begyndelsen betragtede jeg ogsaa Historie først og fremmest som et Hukommelsesfag. Mine Børn skulde ogsaa kunne deres Historie. De skulde endog være dygtige i Historie, tænkte jeg. Men jeg led den ene frygtelige Skuffelse efter den anden. Børnenes Hukommelse slog ikke til, næppe fra den ene Time til den anden, langt mindre over længere Tidsrum.

Saa begyndte jeg at tænke mig om.

Jeg spurgte mig selv, hvorfor Børnene egentlig skulde have Rede paa alle disse Enkeltheder.

Skulde det være til nogen Nytté? Hvem tør paa-staa det?

Eller til Glæde? Ja, utvivlsomt. Men kun for dem. Vorherre har givet den historiske Sans og Evne.

For de andre kan det nok være en Glæde at høre om historiske Personer, Begivenheder og Forhold: men det er dem en Tortur at gennemgaa Indtærpningsprocessen, og det er tilmed en unyttig Tortur. Arbejdet er haabløst.

Selvfølge ligt kan man træne en Klasse op, saa den kan klare sig rigtig pænt til Aarsprøven. Men hvis man blot faa Aar senere faar de samme Elever for sig, kan man nemt overtø yde sig om, at de allerfleste af dem har glemt det alt sammen igen, i hvert Fald hvad Enkelthederne

angaar. Det var netop det Resultat, man kom 'til, da man for en halv Snes Aar siden prøvede at lade det indkaldte Rekrut-Mandskab besvare en Række historiske (og andre) Spørgsmaal. Og jeg vil slet ikke tale om de ældre; for dem venter jo ingen af, at de skal have synderligt tilbage af Skolekundskaberne.

Men hvorfor skal Børnene saa have Rede paa alle disse Ting?

Hvorfor skal de plages med at oplagre historiske Enkeltheder i Massevis i Hjernekisten, naar der findes et Konversations-Leksikon i snart hvert andet Hjem? Har Biblioteksfolkene ikke Ret, naar de hævder, at Skolen blot bør lære Børnene at læse og slaa op i en Bog?

Hvis man mener, at Kundskaber er Undervisningens Maal, forekommer det mig, man maa give dem Ret deri.

Spørgsmaalet bliver da, om en Historielærer gør Gavn for den Løn, han modtager. Et Spørgsmaal, der nok kan nage ens Samvittighed.

Men lad os prøve at forestille os Skolen uden Historieundervisning. Det vilde være en aandelig Fattigskole. Altsaa maa Historieundervisningen have en Værdi, der ikke lader sig maale ved den Mængde Kundskaber, Læreren kan faa til at hænge fast hos hver enkelt Elev. Sagen er, at der er Menneskeføde for Sjælen i at give sig af med Historien. Men det er med Sjælen som med Legemet. Næringen skal ikke oplagres deri; den skal fordøjes og forbruges, og det er ved denne Proces. Mennesket lever, vokser og udvikles. Saadan har vi alle draget Næring af Ord og Bøger, hvis Indhold vi aldeles ikke kan huske længere.

Saa trøster jeg mig da med, at mit Arbejde som Historielærer meget vel kan have Værd, selv om Eleverne efterhaanden glemmer det allermeste af, hvad jeg har lært dem. »Det er Oplevelsen i Timen, det kommer an paa«, sagde Skoledirektør Fossing for nylig, og der har han ramt Sommet paa Hovedet, mener jeg.

Men deraf følger, at Biblioteksfolkene ikke har Ret i, at Læreren kan og bør gøre sig selv overflødig, idet han lærer Børnene at slaa op i en Bog.

Det er naturligvis meget godt, at de lærer det. Der kan jo være dem, der faar Brug for det. Paa den anden Side: de fik det vel nok lært, naar de fik Brug for det. Og hvad skal alle de andre med den Færdighed? Er der noget mere utaaleligt end disse Mennesker, der hvert Øjeblik farer til Reolen og slaar op og slaar fast? Der sidder Folk og har endelig faaet en Samtale i Gang om det eller det Spørgsmaal; nogle mener, at Sagen forholder sig saadan; andre, at den forholder sig modsat; enhver bringer sit Bidrag til Problemets Løsning; flere og flere slutter sig til; Interessen bliver almindelig; alle er lysvaagne; Tankerne arbejder for at finde Argumenter, kort sagt: der er Grøde i Luften. Men saa er Manden med Leksikon'et der og afgør det hele i Løbet af 0,5. Hvor-efter alle synker udslukte sammen og falder hen i den tidligere Sløvhedstilstand.

Nej, jeg holder med Filosoffen, der sagde: »Om en Engel bød mig Sandheden med den højre og den evige Søgen efter Sandheden med den venstre Haand, valgte jeg den venstre.«

Og i alle Tilfælde er det at søge Viden i et Leksikon ikke det samme som at opleve Historien i Fællesskab, mens Aandens Vingesus mærkes i det lave.

Grundtvig hævdede som bekendt, at Kristendommen opleves rigest i Menighedens Fællesskab, og det samme gælder alt menneskeligt. Vi kender alle Forskellen paa at læse et Digt for sig selv og at nyde det i Fællesskab. Og paa samme Maade med Historien: den skal opleves i Fællesskab, og Fællesskabet skal opleves i den, Fællesskabet med baade nulevende og henfarne; Fællesskabet, der er selve Livets Kendetegn. Liv er Fællesskab.

Jeg bekender mig altsaa til den Opfattelse, at For-

maalet med Historieundervisningen er menneskelig Opbyggelse, ligesom Religionsundervisningen gerne skulde være til kristelig Opbyggelse. Hvilket naturligvis ikke udelukker, at man søger at bibringe Barnet visse orienterende Forestillinger, for at dets Tanker ikke skal komme helt paa Vildspor.

II.

Skal jeg gaa nærmere i Enkeltheder med Hensyn til, hvad jeg sætter som Historieundervisningens Mål, nævner jeg først dette, at jeg gerne vil bibringe Børnene Følelsen af, at de er Led i en stor Kæde, der strækker sig fra Tidernes Morgen til Verdens Ende. Jeg søger at vise dem, hvorledes vi bygger paa den Grund, vore Fædre har lagt, og jeg søger at lægge det heh til dem, at det bliver deres Opgave at føre Værket videre. Jeg vilde gerne, de med Aarene skulde komme til at se deres eget Liv i Historiens Lys. Det gør Menneskene rodfæstede, hvad der er Lykke i, og det kalder paa Ydmygheden og Ansvarsfølelsen. Som Aakjær siger:

Som dybest Brønd gi'r altid klarest Vand,
og lifligst Drik fra dybest Væld udrinder,
saa styrkes Slægtens Marv hos Barn og Mand
ved Folkets Arv af dybe, stærke Minder."

Den historiske Følelse kan ikke udtrykkes mere storladent, end Grundtvig har gjort det i »Udrundne er de gamle Dage«, og i denne Sang er der et Synspunkt, jeg ogsaa gerne vil fremhæve:

„Saa lad derpaa os Syn da fæste,
hvad ædle kalder Livets Lyst.
Ja, lad os kæmpe med de bedste —“

Historien holder de høje Idealer frem for os og viser os, at Livets Lyst, Livets Lykke ikke findes i at

søge sit eget, men i at sætte sig høje Maal og leve for andre. »Den, der vil bjærge sit Liv, skal miste sit Liv, men den, der sætter Livet ind, skal vinde det.«

Vilh. Wanschler fortalte nylig, hvilket dybt Indtryk det gjorde paa ham, da han som Dreng hørte om Perserne, at de lærte deres Sønner de tre Ting: at ride, at skyde med Bue og at tale Sandhed. Og lad nu være, at Gennemsnitsperseren ikke var mere sandhedskærlig end andre. Noget er der vel om det. Det har vel passet paa de bedste, og Historien har grebet dette Træk som et, der var værd at forevige.

Det er som med Riddervæsenet. Mange, maaske de fleste af Middelalderens Riddere var sikkert efter vore Begreber raa Slagsbrødre, og dog har Ordet »ridderlig« faaet en god Klang. Herom har Hans Olrik sagt følgende træffende Ord:

»Ridderlivet har været en mere plumret Drik, end man i Regelen har troet. Men Tiden udskilte Bærmen og indvandt derved en ædlere Vin. Æresbegrebets Magt, Sammensvejsningen af Mod og Højsind, Agtelsen for Kvinden og Frigørelse af Kvinden, Høviskhed og Høflighed, Ridderlighed overfor alle svage. Ridderlighed overfor Modstandere, behersket Optræden, Anstand og mandig Tækkelighed, alt dette har overlevet Tiden og er blevet Ridderlivets Indsats i den kulturhistoriske Udvikling.«

At udskille Bærmen og indvinde den ædlere Vin, det er netop Historielærerens Opgave. Deraf følger ikke, at han skal forskønne og forherlige indtil Usandhed. De unge maa gerne vide, at ondt og godt kæmpede om Herredømmet i Menneskesjælen dengang som nu; det kan kun bidrage til at gøre Billedet mere virkeligt for dem og til at fremhæve Mod sætningen.

Jeg maa maaske ogsaa her have Lov til at anføre, hvad Grundtvig i sin Verdens-Historie siger om Klosterlivet blandt de nye Folk efter Folkevandringen:

»Det skal aldrig nægtes, at Livet mellem disse bomstærke Halvtyskere var i det Hele saa Hunnisk, at det umuligt kunde tildrage sig Menneske-Aandens Opmærksomhed, dersom Den ikke selv, husvild trindt om Land, havde fundet et Fristed midt imellem de ubehøvede Krabater, hvor Den i Stilhed forberedte, hvad der under Karl den Store begyndte at skimtes og er aldrig siden forsvundet, men udstrakte sin velgørende Virksomhed lige til os og vil giennem os, tor vi haabe, udstrække den til de sildigste Tider. — Dette Fristed var jo øjensynlig Munke-Buret, hvoraf, om end først efter et Aartusindes Forløb, den store Reformator udgik, og hverken dets Dunkelhed eller nogen af de Synder, som hemmelig og aabenbar gik der i Svang, maa da bringe oplyste Folk til at miskiende den besynderlige Kirke-Stat, der med sin strenge Orden dannede en uundværlig Mødsætning til den i Verden herskende Lovloshed, aftvang, med Himlen og Evigheden til sit Maal, en uhyre verdslig og barbarisk Tid Ærbødighed for Aand, paatvang dens Hedenskab i det Mindste et Christeligt Skin og virkede derved usigelig meget baade til at lindre den nærværende Plage og forberede en menneskelig Tilstand i lysere Tider. Naar det derfor i Protestantiske Lande endnu er sædvanligt at bryde Staven over Kloster-Livet i Middelalderen, da maa man rødme paa deres Vegne, der kalde sig oplyste; thi naar det ej kommer af Dyriskhed, rober det dog en rasende Blindhed, med et saadant Chaos for sig, at udøse sin Galde over Gæringen af de bedste og ædlest Kræfter, fordi den ei var, hvad den umulig kunde være: enten reen eller klar. Til Kirke-Historien hører det at vise, hvorlidet det Christus-Rige, man i Klostrene stræbte at oprette, lignede det, der fra Apostlenes til Irenæos's Dage blomstrede paa Jorden, medens den ei lader ubemærket, hvor underlig dog den himmelske Spire til et saadant netop i Munke-Buret bevaredes: men i Verdens-Historien har vi kun Ret til at sammenligne

Munkenes Christus-Rige med den Byzantinske Kejsers, med Mahomed, og hvad der ellers rager frem paa Jorden, og uhyre forblindede maatte vi da være, om vi i Stedet for at beundre dets Glans kun har Øje for dets Skygge-Side, saare uskiønsomme, hvis vi i Stedet for at velsigne tværtimod forbandede dets Ihukommelse.«

Jeg har anført dette Citat, dels fordi Grundtvig deri rører ved en Side af Munkenes Virksomhed, som Lærere, især Historielærere, maa være naturlige Arvtagere til, dels fordi det er et godt Eksempel paa den Historie, der udskiller Bærmen og udvinder den ædlere Vin.

Desuden kan det lære, at man ikke som Historielærer bør dømme ud fra sin egen Tids Opfattelse af Tingene. Historiske Personer og Bevægelser har Krav paa at blive bedømt ud fra deres egne Forudsætninger. Selv om man staar udenfor, bør man søge at forstå inde fra. Paa den Maade kan Læreren bidrage til at fremelske Tolerance hos sine Elever; Tolerance er en baade smuk og sjælden Egenskab hos Mennesker.

Historielærere har ofte syndet mod Tolerancens Aand. Da jeg kom paa Seminariet, var jeg saaledes præpareret med luthersk Reformationshistorie, at det var mig komplet uforstaaeligt, hvorledes det var muligt, at en dansk Digter, altsaa en Mand, hvis Oplysning og Intelligens antagelig ikke stod tilbage for Gennemsnittet hertilands, kunde gaa over til Katolicismen. Jeg har siden lært at forstaa Katolicismen indefra og dermed at respektere den, og selv om jeg i ærlig Beundring søger at begejstre mine Elever for Kæmpen Morten Luthers vældige menneskelige og kristelige Frigørelsesværk, undlader jeg ikke derfor et lige saa ærligt Forsøg paa at bibringe dem den samme Forstaaelse og Respekt. Man kan godt være rodfæstet i sit eget uden derfor at blive uforstaaende overfor andres.

Hvad her er sagt med Henblik paa religiøse Forhold, gælder ogsaa det nationale. Man maa bestræbe sig for

ogsaa at forstaa den anden Part. Naar jeg fortæller Børnene om den franske Revolution og Revolutionskrigene, ser jeg det fra et fransk Synspunkt. Men Tysklands Rejsning 1813 ser jeg paa med tyske eller dog tyskvenlige Øjne. Og der er ikke et Folk — af dem, jeg fortæller om — hvis Lovsang jeg ikke paa et eller andet Tidspunkt synger. Det gælder Grundlæggerne af den europæiske Kultur og Civilisation, Grækerne og Romerne; det gælder Morten Luthers Folk lige saa vel som Gambettas, og det gælder ikke mindst dem, jeg plejer at kalde de »voksne«, d. v. s. de modne og besindige blandt Europas Folk: de nordiske Folk, Englænderne, Hollænderne og Svejtserne.

Men hvad saa med hin skønne Frugt af Historieundervisningen, der kaldes Fædrelandskærlighed?

Ja, Fædrelandskærlighed og Fædrelandskærlighed er to Ting. Hvis man vil sætte Sagen paa Spidsen, kan man vel sige, at det er Fædrelandskærlighed, der er Aarsag til al vor Tids Fortræd. Det var en Slags Fædrelandskærlighed, der i Form af Krigsbegejstring gjorde Europa til et Galehus og en Kirkegaard i Aarene 1914—18. Og det er ogsaa en Slags Fædrelandskærlighed, der i Form af økonomisk Nationalisme truer med nu at gøre vor Verdensdel til en Fattiggaard. Saadanne Former for Fædrelandskærlighed kan det ikke være en Historielærers Opgave at fremelske.

Naturligvis er det umuligt at undgaa en Omtale af Krigene, naar man skal skildre den Udvikling, der har ført op til Nutidens Forhold. Men man bør fortælle hele Sandheden og lade de unge forstaa, at Krig ikke er flyvende Faner og klingrende Spil, Parademarcher og Triumfindtog, men at det er et blodigt Myrderi, og at Krigens Følger er Sorg og Lidelse, lemlæstede Invalider, økonomisk Ruin og det baade for Sejrherrer og besejrede. »Krig er en fordømt skidt Forretning«, var de sidste Ord, Professor Birck sagde til sin Samtid gennem Radioen.

Jeg indrømmer gerne, at jeg i visse Tilfælde maa føle

Sympati for et Folk i Krig. Det vilde være unaturligt andet. Jeg har f. Eks. Sympati for Hollænderne i Kamp for Friheden mod Filip II og Ludvig XIV saavel som for Englændernes Kamp mod Armadaen. Jeg har ogsaa Sympati for Ditmarskerne og for Svenskerne i Kamp mod de danske Kongers Erobringshære. Men det, der har min Sympati, er ret beset blot dette, at Angriberen faar sin velfortjente Straf. Danmark har i historisk Tid sjælden været udsat for Krige, som det ikke selv var ude om, og det er derfor ikke med nogen større Varme, jeg taler om vore Krige, bortset fra dem i forrige Aarhundrede.

Jeg indrømmer ogsaa gerne, at der er noget stort og gribende over Selvopofrelsen, Døden paa Slagmarken. Der er altid noget ophøjet over dette at sætte det fælles over sit eget. Men man gaar nu engang ikke i Krig for at give sit eget Liv, men for at tage andres, og det er hele denne Kultus med Nationernes Soldateregenskaber, der har muliggjort alle Kriges Rædsler og Ulykker. Derfor er jeg meget varsom med alt, hvad der hedder Krigslyrik.

Jeg sætter Niels Juel højt, men mest fordi han var »en Mand af gammel Dyd og dansk Oprigtighed af ja og nej og hvad man godt og ærligt ved.« Jeg sætter ogsaa Tordenskjold højt, især efter at jeg har læst Jacob B. Bulls historiske Roman om ham, en Bog, der, skønt meget forskellig, kan sidestilles med samme Forfatters Bog om Hans Nielsen Hauge, men er mindre kendt. Drengene vil jo høre om Tordenskjold, og det skal de ogsaa have Lov til, for han er jo som taget lige ud af et Eventyr for Drengene. Jeg gad vide, om der i Verdenshistorien findes hans Lige. Men det betagende ved ham er netop først og fremmest hans drengagtige Kaadhed, hans ukuelige Humør og hans utrolige Dristighed, for ikke at sige Frækhed. — Og Napoleon! Ja, ogsaa ham vil Drengene høre om, men jeg søger ligeledes her at vise, hvorledes hans Storhed ikke saa meget ligger i hans Mesterskab som Kriger som i hans menneskelige

Egenskaber: hans enestaaende Arbejdsevner og Flid og hans ubegribelige Magt over Mennesker. Hans Tilbagevenden fra Elba i 1815 betegner hans største Triumf. Episoden ved Grenoble, da alene Synet af hans Skikkelse var nok til at overvinde, nej, vinde en hel Hær, er en af de mærkeligste i Verdenshistorien. Man overgiver sig, som Hæren gjorde. Og saa er Napoleon for øvrigt det største kendte Eksempel paa den menneskelige Egenskab, som ogsaa Historien om Konen i Muddergroften og Sagnet om Ikaros handler om: Menneskets evige Higen, fremad, opad, ud over sig selv. Han er som Bølgen, der stiger og stiger, til den styrter sammen i Brus og Brænding.

Jeg vender mig nu fra Omtalen af den krigersk betonedede Fædrelandskærlighed til andre Former, som jeg sætter højere.

Jeg vil gerne lære mine Elever at elske vort Land Danmark, saadan som det er i sig selv, yndigt og barskt, frugtbart og fattigt, solbeskinnet og stormhærget, i kølige eller bagende Somre, i milde eller knugende Vintre. Fremfor alt vil jeg lære dem at elske det ejendommeligste ved vort Land: at det altid og alle Vegne er omslynget af Havet. Det er betegnende, at vor nationale Salme er blevet: »Den signede Dag med Fryd vi ser af Havet til os opkomme«. Alle Vegne føles og mærkes Havets Nærhed, og det betyder noget paa mange Omraader. Naar man rejser i fremmede Lande og ser de mægtige Banegaarde og Banegaardsterræner ofte i ubetydelige Byer, hvis Navn man aldrig har hørt, kommer man til at tænke paa, hvad det betyder for vort økonomiske Liv, at vi i Danmark alle Vegne har en Havn i Nærheden. Og hvad betyder Havet ikke for baade legemlig og sjælelig Sundhed. Havet er selve Friskheden i det danske Sind.

Saa vil jeg ogsaa gerne lære de unge at se og elske Landet i historisk Belysning. Denne samme Jord, som

vi nu arbejder paa, og som føder os rigeligt og rundeligt, den arbejdede ogsaa være Fædre paa og fik til Livets Ophold derved, og i den samme Jord, hvori de nu hviler, der skal ogsaa vi engang hvile. Saaledes bliver der Sammenhæng mellem Kærlighed til Land og Folk.

Naar jeg søger at vække Kærligheden til vort Folk, saa ligger deri ikke nogen Brod mod andre Folk. Jeg søger ikke at fremkalde nogen Forestilling om, at Danskerne skulde være bedre end andre. Jeg nærer selv den største Beundring for alle de europæiske Folks fremragende Egenskaber, og den samme Følelse søger jeg at bibringe Børnene. Men jeg fremhæver med Stolthed og Glæde alt, hvad der tjener til at bringe vort Folk paa Linje med dem. Jeg vilde, at Børnene skulde faa en levende Følelse af, hvilken Hæder det er for vort lille Folk, at det med Ære kan nævnes sammen med disse andre højtstaaende Folk, og jeg vilde, at der deri skulde ligge en Tilskyndelse for Børnene til at sætte sig for: Saaledes skal det vedblive at være, hvis vi kan gøre noget dertil.

De nationale Egenskaber, der kendetegner Danskerne og bidrager til at placere vort Folk højt mellem Nationerne, bør naturligvis særlig fremhæves.

Man bør f. Eks. ikke lægge Skjul paa, at Danskerne er dygtige, især til Samarbejde. Der er Grund til at understrege, hvilke store Opgaver den danske Bondestand har løst co-operativt gennem Andelsbevægelsen. Den Maade, hvorpaa saavel Produktion som Afsætning er organiseret, er Genstand for hele Verdens Beundring; men den unge Slægt hos os tager det hele for givet og aner næppe, hvilken Arv den gaar ind til, dersom vi ikke gør den opmærksom derpaa.

Hvad Arbejdernes Organisationer har betydet baade for Arbejderstanden og for Samfundet i sin Helhed er ogsaa nok værd at tage med.

Og det samme gælder naturligvis dansk Foretagsom-

hed i det hele taget. Fortællingen om Tietgen og især H. N. Andersen er jo sande Eventyr. Det er en Selvfølge, at man ikke her maa glemme »Selandia« og Femmasteren »København«, og i denne Forbindelse skal jeg gengive et lille Træk, som jeg for nylig læste. Dagbladet »Politiken« havde foranstaltet en Enquete: Er De Patriot? og det modtog i den Anledning følgende fra cand. jur. S. Skibelund:

»I 30 Aar troede jeg at være blot Internationalist. Spørgsmaalet »Er De Patriot?« havde jeg besvaret med: »Nej, jeg er ikke Idiot!«

Saa turede jeg et Aar i Afrika mellem Mennesker af alle Kulører, alle Afskygninger af Moral, Kultur, Nationalitet og Religion, et Paradis burde det have været for en sand Internationalist. Men ak! Der skete det, at min Følelse nægtede at incorporere alt dette Miskmask i Sjælen. I Stedet for dukkede op, baaret af Længsel og Savn hin »grønne Ø i Havet« højt mod Nord.

En Dag i Algier saa jeg en stor Femmaster sejle gennem Havneindlobet. Fra Stormasten vajede et Flag, hvis Korstegn kontrasterede stærkt mod Minareternes Halvmaaner. Men endnu større var Kontrasten til de omgivende, smudsige Kulskibe, de skidengraa Lastdampere og hele den smudsige, pjaltede og svedende Bande, som trængtes paa Kajen; thi fra For til Agter skinnede Skibet af Renhed og Orden, og Ræerne var bemanded med raske, blaaøjede Drengene i fineste Puds. Som en Dronning, der skaber ærbodig Afstand og Respekt, gled Skibet, hvis Navn »København« skinnede fra Forstavnen, ind mod Bolværket, mens Dækket blev levende af kække, lyslukkede Drengene i smukke, velpudsede Uniformer.

En fornem engelsk Lady rettede Kikkerten mod Skibet, og et: »Beautiful! Beautiful indeed!« undslap hennens Herren ved hendes Side nikkede: »A fine nation, the Danish!«

I dette Øjeblik fyldte en ny, stolt Følelse min Sjæl, og med Taarer i Øjnene hævdede jeg, at jeg dog ikke blot var Internationalist.«

Det er som sagt for nylig, jeg har læst dette Træk; men det skal for Fremtiden følge med, naar jeg fortæller om »København«.

Som bekendt har Danskerne ikke deres Force i at sejre som lidt som i at forfølge en Sejr eller at herske. Vi er alle lige, sagde Ganger-Rolf. Men det er værd at fremhæve, at paa Ligerettens Grund har Danskerne under fælles Hensyntagen bygget et Samfund op, hvor Ret og Skel tilstræbes, og hvor der er »trygt at bo, saa vel for de blide som for de stride Sind«, som Graulund udtrykker det. »Af alle Folk incommoderer de Danske mig mindst«, sagde Holberg. Men de, der ikke frivilligt vilde tilhøre dette Samfund, har vi aldrig kunnet tvinge dertil.

Nej, det ligger ikke for Danskerne at gaa med Sejr fra Moskwa til Cartagena; men ved Dybbøl bed vi os fast og holdt Stand i ti Uger mod tidobbelt Overmagt. I Modgangen og Ulykker er Danskerne størst, stærke og udholdende. »Først sig beviser det danske Mod, naar Døden begynder at kryste«, som Blicher siger.

Danskerne er ikke højtflyvende. Jeg tror, det er en særlig dansk Kilde til Tilfredsstillelse, at »Vorherre har sørget for, at Træerne ikke vokser ind i Himlen«, og hvis der er nogen iblandt os, der vil svinge sig alt for højt op, skal vi nok lige saa stille faa ham pillet ned. Hitler vilde komme til at savne Luft under Vingerne hos os. Men til Gengæld taaler vi ikke, at nogen synker alt for dybt. »Det der, det er Synd!« siger vi til os selv. »Her maa der hjælpes«.

Det hænger sammen med en Egenskab hos Danskerne, der saa vidt jeg kan se, udmærker og adler dem fremfor alle andre Nationer. Det er det ædle Maade-

hold, Sansen for det rimelige. Besindigheden.

„Danskens Lov i Krig og Fred
være Ret og Billighed,
som Kong Volmer vilde.“

(Helge Rode.)

Selvfølgelig betyder det ikke, at Danskerne aldrig er gaaet til de voldsomme Yderligheder. Det gik jo ikke af helt uden Voldsomheder i Odense i 1086, da L.S.-Mændene fra Vendsyssel og Sønderjylland slog Kong Knud ihjel, fordi han vilde paalægge Ejendomsskatter til Fordel for Tjenestemændene, og alle ved, hvordan det gik til i 1340, da hin Tids Randers-Mænd dræbte den kullede Greve, fordi han, ifølge Arup, ikke vilde give Henstand med Terminsbetalingerne. Bondeoprøret under Kristoffer af Bajern og Grevens Fejde er Eksempler af lignende Art, men siden 1536 har vi bestandig talt os til Rette med hinanden hertillands. Hvilket andet Folk kan vel sige det?

Bortset fra Heksefølgelserne i det 16. Aarhundrede, som er en sort Plet i vor Historie, er der i det hele taget intet, der tyder paa, at Danskerne, stort set, har følt den djævelske Glæde ved Grusomhed mod Medmennesker, som man møder andetsteds. Man taler om Englændernes Ro og Besindighed. Men den engelske Historie er et Rædselskabinet i Sammenligning med vor. Det er betegnende, at det danske Folk i Reformationens og Renæssancens voldsomme Tidsalder frembragte en Mand som Magnus Gøye. Han er efter min Mening Danskhedens Væsen i Person. Det er ham, der er den typiske Dansker, og hverken Shakespeares Hamlet eller Johs. V. Jensens Mikkel Thøgersen.

Jeg ved nok, at Danskerne ogsaa har deres Fejl. Den mest nationale er efter min Opfattelse ikke Magelighed; i Sammenligning med f. Eks. Englænderne er Danskerne endog meget flittige. Derimod skorter det nok

i nogen Grad paa Evnen eller Viljen til at forstaa Alvor, til at tage alvorlige Ting alvorligt. Det hænger sammen med Jævnheden og Lunet i dansk Temperament, som undertiden kan gaa over i Grinebideri.

Men her gælder det saa for Historielæreren om at udskille Bærmen og indvinde den ædlere Vin. Det gælder om at holde de unge vort Folks bedste Egenskaber for Øje og lære dem at elske dem for paa den Maade at styrke den opvoksende Slægt i sand og ædel Danskhed og Menneskelighed. Deri er der sund Fædrelandskærlighed. —

Det maa ogsaa være en naturlig Opgave for en Historielærer at lære Børnene at skønne paa den frie Forfatning, vi lever under, og at være stolte af den. Jeg fremhæver gerne, at Junigrundloven er det danske Folks Myndighedsbrev. Fra den Tid kom Danskerne i Klasse med de Folk, der er modne nok til at styre deres egne Sager. Og lad det ikke være nok med at nævne den politiske Frihed, Religionsfriheden, Trykkefriheden og Forsamlings- og Foreningsfriheden, som Grundloven sikrer os. Glem ikke, at Junigrundloven er vor Habeas-Corpus-Akt, der sikrer os mod Vilkaarlighed: Politiet kan ikke uden en Dommers Kendelse foretage Husundersøgelse eller tilbageholde en Mand over 24 Timer, og Dommernes Uafhængighed er sikret paa enhver mulig Maade. Til fuld Forstaaelse er det altid godt at vise Modsætningen. Dengang jeg begyndte som Lærer, var der ikke andre Eksempler at nævne modsætningsvis end Rusland; men efterhaanden er der jo blevet Udvalg nok.

Jeg har hidtil talt om den Side af Historieundervisningen, der henvender sig til Følelse og Vilje. Om den Side, der henvender sig til Intelligensen, maa jeg fatte mig kort.

Jeg talte engang med en jævn Bondemand, der sagde: »Jeg hørte ikke til dem, der var særlig godt med i Skolen. Læreren mente vistnok, at mit Udbytte af at gaa i

Skole var temmelig ringe. Og jeg kunde heller ikke gøre Rede for ret meget, hverken dengang eller siden. Men saa meget har jeg da haft ud af det, at jeg er med, naar jeg hører et Foredrag eller læser en Artikel i Avisen. Saa siger jeg til mig selv: her har jeg været før! jeg er med!»

Den Mand har efter min Mening ikke haft noget ringe Udbytte af sin Skolegang. Det er netop et Maal, som Læreren bør have for Øje: at give Eleven Forudsætninger for at følge med senere hen i Livet. Hvilket ikke nødvendigvis er det samme som, at Eleven selv skulde kunne holde et Foredrag eller skrive en Bog.

Man bør hele Tiden søge at hjælpe Eleverne til Forstaaelse af Forholdene, af Aarsag og Virkning. Tit og ofte kan det være svært nok, for ikke at sige umuligt. Selv de lærde er jo uenige om mange Ting, f. Eks. Aarsagerne til Romerrigets Fald. I andre Tilfælde kan det være lettere, f. Eks. naar det gælder om at fremstille Virkningerne af Korstogene, Krudtets Opfindelse, Bogtrykkerkunsten, Amerikas Opdagelse, Dampmaskinens Opfindelse og den franske Revolution. Saa bør man ikke nøjes med de nærmestliggende Enkeltheder, men give en Forklaring, der er Perspektiv i. Det er ikke nok at sige, at fra Amerika fik Europæerne Kartofler, Kakao og Tobak samt Solv og Guld. Man skal vise, hvorledes »den hvide Mand« gennem hele Middelalderen var indespærret paa den lille Plet af Kloden, som Vesteuropa udgør; mod Øst og Syd af de slaviske og muhammedanske Folkemure, der var uigennemtrængelige; og mod Vest af Oceanet. Det, der skete, da man fandt Søvejen til Indien og opdagede Amerika, var, at »den hvide Mand« fandt en Vej uden om de spærrende Mure, over Oceanet, ud til den vide Verden, saa at han fra den Tid blev Verdens Herre. Det lader sig ogsaa forklare for Børn, at Amerikas Solv og Guld fremkaldte en Pengerigelighed i Europa, som atter bevirkede stærkt stigende Priser og

dermed »gode Tider«. — Ved Omtalen af Dampmaskinens Opfindelse er det naturligt at komme ind paa en Omtale af Arbejdsløshedsproblemet, som fra da af for Alvor begyndte at blive brændende. Men man maa ikke glemme, at Dampmaskinen og hele den tekniske Udvikling har skabt Mulighed for, at der nu kan leve tre Gange saa mange Mennesker i Europa som før, og leve bedre.

— Jeg har nu glimtvis prøvet at vise, hvorledes jeg mener, Historien kan bidrage til Børnenes Udvikling, give dem Forstaaelse af Menneskelivet og nære deres Idealiteter. Og opnaar man blot lidt i den Retning, har det mindre at sige, hvor meget Børnene kan huske.

Der var et Blad, som før nylig indeholdt en Artikel om Skolens Arbejde, og der fremsattes heri det kendte Krav om, at i de sidste Skoleaar skal Undervisningen anlægges paa en mere praktisk Basis. Hvad skal den vordende Smedelærling med al den Historie; er det ikke bedre, at han øver sig i at bruge Haanden?

Nej, det er det ikke. Skolen bør slet og ret forberede Børnene til at være Mennesker; den bør give dem de bedst mulige Forudsættninger for at kunne leve et rigt Menneskeliv. Der til er Historien et godt Hjælpemiddel; men det er netop først i de sidste Skoleaar, Børnene er i Stand til at faa det rette Udbytte af den, og de kan ikke alle komme paa Højskole.

Smedehaandværket lærer de bedst hos Smeden.

III.

Historieundervisningens vigtigste Midler vil alle Dage være Fortælling og Samtale om det fortalte (hvilket ikke helt er det samme som Overhøring).

Fortællinger kan knyttes til Anskuelsesmidler, Genstande og Billeder. Saaledes især under Gennemgangen af den forhistoriske Tid.

Det er en Selvfølge, at Læreren tager Vaaben og Redskaber af forhistorisk Oprindelse med til Timen, naar han gennemgaar f. Eks. Stenalderen, og saa vidt det er muligt, bør han ikke forsømme at fortælle, hvor Tingene er fundet. Paa det og det Sted i Sognet har altsaa Stenaldermanden levet og færdedes.

I det hele taget bør alle lokale historiske Minder tages med i Undervisningen, selv om de falder lidt uden for de almindelige Rammer. Stedlige Sagn bør fortælles, og det er udmærket en Gang imellem at tage Børnene med i Kirken og forklare dens Historie for dem. De fleste Steder er Kirken jo det ældste Hus i Sognet. Hvis Læreren kender Sognets Marknavne, kan han i Matrikelsarkivet i København (i Markbogen fra Chr. Vs Tid) finde, hvad han har Brug for til at tegne et Kort over alle de Steder, hvor en Gaard i Fællesskabets Tid havde Agre.

Kulturhistoriske Forhold, Bygningskunst og Billedkunst omtales naturligt i Tilknnytning til Billeder.

Saa kan Fortællingen ogsaa knyttes til Omtalen af historiske Personligheder og Begivenheder, og det er selvfølgelig Hovedparten af Historien, der maa gives paa den Maade. Her finder jeg Anledning til den Bemærkning, at man altid maa huske paa, det er Børn, man har for sig, og Børn forstaar bedst Børn. Derfor maa man saa vidt muligt begynde med de historiske Personers Barndom, og man maa ikke senere tabe af af Syne, at det er disse Børn, der som voksne udfører de store Bedrifter. Efterhaanden forvandles Drengen Peter Wessel til Helten Peter Tordenskjold, og saa er det ikke længere saa forunderligt, at han kan, hvad det skal være. Naar man er kommet saa vidt, kan jeg anbefale at medtage Jacob B. Bulls Skildring af det første Besøg, han aflagde hjemme hos sine Forældre i Trondhjem, efter at han var rømmet derfra. Der er intet dramatisk derved: men Børnene lytter dertil med aabne Øren: nu er Peter igen Drengen.

Endelig er der adskillige historiske Forhold, hvor man ikke har andet at støtte sig til end en god Disposition. Det gælder om, at den er gennemsigtig klar, og at det ene følger naturligt af det andet.

Jeg mener i det hele taget, at Sammenhæng i Fremstillingen er en vigtig Ting, selv om jeg nok ved, at mange udmærkede Pædagoger er Tilhængere af en fragmentarisk Undervisning ud fra den Anskuelse, at Børnene ikke er i Stand til at fatte den større Sammenhæng. Men jeg finder det f. Eks. ret værdiløst at fortælle om Knud den Helliges Fremfærd mod Blod-Egil og mod Skaaninger og Hallændere, dersom disse Episoder ikke ses som Led i en større Sammenhæng: Kongens Kamp for at lære Danskerne Lydighed mod Øvrighed, gejstlig saavel som verdslig. Hans Krav om Tiende og hans Udbud af Ledingsflaaden var ifølge Arup Udslag af den samme Kamp, og set under denne Synsvinkel bliver Knud den Hellige en helstøbt Personlighed, der sætter Livet til for, hvad han havde levet for, medens hans Historie ellers falder i Stumper og Stykker.

Hele Danmarks Historie er jo Led i en større Sammenhæng, og jeg finder det urimeligt, at man, hvor Verdenshistorien medtages, behandler den som et Fag for sig. Hvad kan der siges til Forsvar for, at Frederik IV og den store nordiske Krig henlægges til et Skoleaar og Peter den store maaske til et andet. Det eneste naturlige er at samarbejde Verdenshistorie og Danmarkshistorie til en fortløbende Fremstilling, hvor den første danner Baggrunden for den sidste. Derved fremhæves ogsaa den indbyrdes Sammenhæng og Fællesskabet mellem Folkene.

Samtalen om det fortalte er ikke for Indterpningens, men for Tilegnelsens Skyld. Den skal helst forløbe saa fornøjeligt som muligt, og alt hvad der tjener til at lette den, er derfor af det gode.

Den maa derfor følge samme Disposition som Fortæl-

lingen, og Læreren maa have Lov til især at spørge dem, der bedst kan svare, selv om han stadig har for Øje at finde Spørgsmaal, som den tunge Ende af Klassen ogsaa kan svare paa. Spørgsmaalenes Form har meget at sige. Det er en Kunst at spørge godt, og alle vigtige Spørgsmaal maa derfor helst være udformet i Forvejen. Naar det kuiber med at faa Børnenes Tanker ledet ind paa det rette Spor, skal man ikke være bange for at spørge modsætningsvis. Naar man i en Oversigt over Sønderjyllands Historie er kommen til Chr. I og hans Løfte om, at Slesvig og Holsten skulde forblive evig udelte tilsammen, er det rigtigt at spørge: Blev de saa det? hvorved Børnenes Tanker naturligt ledes hen paa de senere Deleger (Gottorpere, Augustenborgere og Glücksborgere). Paa den anden Side er det en Selvfølge, at man overalt, hvor Lejlighed gives, stilles Spørgsmaal, der kræver Omtanke af den, der skal svare.

I øvrigt skelner jeg mellem tre »Lag« indenfor det historiske Stof.

Først det, der henvender sig til Fantasien og Følelsen, og som derfor kun skal fortælles. Det er de livfulde Enkeltheder, det bredt malende, det rørende og gribende.

Dernæst det, der henvender sig til Forstaaelsen; det, man ønsker, Børnene skal »tilegne« sig grundigere: det skal baade fortælles og gøres til Genstand for Samtale.

Og endelig Hovedpunkterne, som man maa ønske, Børnene skal fastholde og altid have præsent til Støtte for deres Orientering.

I Overensstemmelse hermed falder Historietimen i tre Dele. Først stilles der Spørgsmaal om Hovedpunkter (Historiens lille Tabel). Dernæst samtales der om, hvad der blev gennemgaaet i den forrige Time. Og endelig kommer Lærerens Fortælling eller Gennemgang af nyt Stof.

Men skal Læreren sikre sig, at Børnene virkelig fastholder en større Mængde Enkeltheder, gaar Glæden ved Historietimerne tabt baade for Lærer og Børn, og man naar hverken det ene eller det andet.

Saa længe det imidlertid er saaledes, at Læreren ved Skoleaarets Slutning kan faa den Opgave at lade Børnene fortælle om f. Eks. Chr. VI, tvinges han, med eller mod sin Vilje, til at indterpe en stor Mængde Enkeltheder, der aldeles ikke kan betegnes som Hovedpunkter, og som det ingen Værd har for Børnene at fastholde (hvad de heller ikke gør ret længe), men som tværtimod kan bidrage til, at de virkelige Hovedpunkter fortaber sig blandt de mere ligegyldige Enkeltheder og glemmes med disse.

Derfor er det meget betydningsfuldt, at den nye Tilsynslov nu overlader det til Skolekommissionerne at fastsætte Aarsprøvernes Ordning og Omfang. Historielærere maa arbejde paa, at Tilsynet med Historieundervisningen for Fremtiden kommer til at forme sig enten som en Overhøring i »Historiens lille Tabel«, Hovedpunkterne, eller paa den Maade, at Skolekommissionen af og til overværer den daglige Undervisning.

Før dette sker, har Historielæreren ikke frie Hænder til at bringe det bedst mulige ud af Undervisningen, saaledes som han bør have.

JAKOB M. HANSEN.

FØRSTE SEMESTER.

Dette skulde ikke være en skoleteknisk Udredning bliver ikke behersket af en pædagogisk Linje, kan ikke kaldes »Smaa børnsundervisning« eller »psykologi«, blot lidt spredte Træk, lidt Reportage om en lille Gruppe Personligheder, der er fulde af Berettigelse til Liv og Opmærksomhed, fulde af Livskraft og Appetit.

Stedet er en af Københavns ca. 250 Førsteklasser. 35 smaa Almindeligheder samles her hver Dag. Kvalitativt rager vi næppe synderligt i Vejret, vi lades i alt Fald ubarmhjertigt tilbage af mange Mennesker paa samme Trin. En anden Ting er, at vi lader os ikke kue. Vi arbejder os glubende ind paa Livet af Visdommen. Endvidere er vi smaa Træskomænd. Der er uddelt usædvanlig mange Par Træsko imellem os, man hører, naar vi kommer! Adskillige Medlemmer er fra Husvildebarakker. To Tredjedele af de repræsenterede Hjem er arbejdsløse. Vi har dog gennemgaaende Raad til at holde en Privatblyant hver.

Man konfronteres med enkelte imellem os, vore vægtige Personligheder. Klassens Hetman er Hertz, den repræsenterive og betroede, Føreren ved Træskotogter til Kontoret og Skolebetjenten — ved ansvarsfuldt Arbejde med Materiellet. I et og alt Mandfolk. Akilleshælen er lidt Hang til Primadonneri. 7 Aar, lav og tæt og

uundgaaelige, tro Kopi i mindre Format af Litteraternes Hertz, i øvrigt adskiller vor sig ved det mælkede i Øjnene og sin absolut materielle og maskuline Indstilling. Han er af de ukuelige Sjæle, maa bogstaveligt klare sig selv fra Morgen til Aften, kommer ikke igennem det uden Islæt i Sproget og Moralen, betydningsløst, naar man kender hans Karakter, han er aaben, uden Krinkelkroge, som en Zinkspand.

I Hertz møder man det saare aktuelle Rænømen, Føreren, den fødte ubetingede Fører. Hertz adlydes ikke alene paa Grund af sin Fysik og Erfaring, erhvervet i et haardt Liv (han pylres saa sandelig ikke igennem, hvad der tilsyneladende ikke saa sjældent er Tilfældet med Proletarbørn), men noget usædvanligt robust og hølstøbt i hans Personlighed bedøver den jævaldrende. Der var fra første Øjeblik i Samfundet ingen Tvivl. — Gør saadan, sagde Povl. Man gjorde saadan. Givetvis. Naar større Arbejder iscenesættes, Tavlevask. Blyantspidsning etc., hænder det, at Hertz befaler Gangvagten at være med — Drengene nogle Klasser over ham. De lystre. Men vil han demonstrere rent korpsligt over for dem, han begynder let at argumentere nidkært i den Retning, er hans Magt forbi. De har Lyst til at klø ham saa. Hans Næse er permanent kvæstet efter Frikvarteret mellem de store Drengene. Smaa Despoters sædvanlige Tragedie. Men det gamle Ord — man skal lære at lyde, før man kan byde — gælder ikke, hvor det drejer sig om en ekstrem Begavelse. Hertz har dertil Evner og Ærgerrighed. Men han er en Akkordmand. Han arbejder i en Rus, sammenbidt og død for alt andet, dog skulde intet formaa ham til at skrive en Linie, naar Akkorden først var udløbet. — »Jeg er trat«, siger han. Hans Værker er særlig imponerende kvantitativt, altid en Side mere end nogen anden, dette skal naas, mens Rusen er over ham.

Om en Menneskealder kan man vel træffe hans Navn som tilhørende en stærk Fagforeningsmand. Han har

Betingelser, han er besat af Sult mod Tilværelsen, han er et Jern.

Ib er en anden Type. Ingen er elsket som Ib. Dette gælder trods Kendsgerningen, at Venskabet i dette Samfund indstiftes og brydes paa Minutter, nogle Øjeblikke er man hede og frontale mod hele det øvrige Samfund, derpaa tager indbyrdes Ufordragelighed Magten. To Tiiners virkelig trofast Kammeratskab er en Seværdighed, ikke rigtig forenelig med Trinnet. Ja, man ofrer gerne denne ideelle Værdi for en mindre offentlig Sensation, at Kammeraten har knækket sin Blyant — med Vilje! — Ib har Charme. Det var en virkelig historisk Begivenhed, fejret af alle, den Dag, da Femtallerne maatte opgive deres Kvælertag i Ib. Kortsynet havde vi festet, da han efter uendelige Kampe fik lært Femtallet, men Sorg blev det, da det viste sig, at hvilket som helst andet Tal, hvilken som helst ligegyldig Krølle, Ib forsøgte, uvægerlig endte i Femtaller. De var nær blevet hans Skæbne. Han dille-
rerede i dem.

Alle paatager sig en vis beskyttende Holdning over for ham, skønt det er unødvendigt, hans indre Rigdom bærer ham over alt. Uden egen Formaaen kan man godt, som lille Knud Erik en Dag, mens han endnu selv svævede rundt med forfærdelige Begreber om alle Tal over fire, smigre Ib faderlig og udbryde: Ikke sandt, det er godt gjort af Ib! Sandheden er den, at Ib er intenst optaget af sig selv. Næppe Forfængelighed. Der er en vis Humor i ham. Han kan le ad sine Vanskabninger i Skrivebogen, Smil det hele, et Par umaadelig store brunblanke Øjne. Ikke opgivende, for lidt efter krøller han igen sammen over det højtidelige. Arbejdet er dyb Alvor og noget uhyre personligt. Selv en sart Tvivlen om hans Arbejde ryster ham. Ib er Menneske, har sine Perioder, en Irettesættelse angaaende alt andet end hans Arbejde smiler han af sig med Jack Londonske Øjne som dengang, da han mødte op med sin Skrivebog saa gennemtrængt af

Fedt og andre Substanser, som var der kogt Klejner i den. Men siges der: — Ib har nok travlt ved Tages Bord — vil man insuniere, at han intet bestiller, er han oprørt og vred eller ydmyget. Naar et Tal er lært, et Bogstav, arbejder han i hellig Undren, han dyrker Skrifte tegnet. Heri adskiller han sig fra Hertz, for hvem Værket aldrig bliver en Del af ham selv, men en Rekord.

I det hele er man her i Samfundet salige, naar man har lært sig noget, saa gentager man i det uendelige, nyder det motorisk, jo større Møje, des hedere Følelse. — Ib er bitte og broget, en Original, sin gamle skallede Regnfrakke vilde han ikke tage af i den hedeste Stue. Han kan ikke udtale eet Ord normalt, alle Konsonanter svigter for ham; han var da ogsaa indstillet til Taleskolen under Skolevæsenet her i Byen, men som i saa mange andre Tilfælde, hvor Hjem anser Taleskole og Tunghøreskole for noget nedsættende eller besværligt, alt er jo gratis ellers, et uhyre Fremskridt fra forrige Tider — Ib blev holdt tilbage, denne dominerende Hæmning vil uvægerlig hindre hans Udtoldelse. Alle gør sig næppe klart, hvor alt staar og falder med den ordformende Evne, med selve Taleorganets Rutine. Man ser ældre Mennesker sidde og mumle, naar de læser deres Avis, følgende Ord for Ord. Mindre Børn gør det samme. Først for den trænede Læser behøver Sætningen ikke at gaa Omvejen over Munden, men gaar direkte til Hjernen. Man erindrer ikke mere den umaadelige, langsomme Proces, der gik forud for dette Resultat. Men selv en mindre Fejlbygning eller Sygdom forhaler og vanskeliggør denne Proces iøjnefaldende. Lidt fejlbygget Gane eller Drøbel, Polyper, stadige Forkølelser, formindsket Hørelse sætter et Barn forbavsende tilbage, uanset de dybere psykiske Følger. Der skrives »Mand« paa Tavlen, og der sprøjter Ordet »Mand« ud af de fleste i Klassen, det skrevne udløser Reflekser i Taleorganerne, man er paa første Stadium, Omvejen over Munden. Men der udløses intet

hos Ib, højst Lyden a. han kan derfor lige saa godt tyde det som »Kat« eller »Skab«. Konsonanterne har ingen Interesse, han erindrer ikke motorisk m og n, han har aldrig kunnet skrive dem. Han kan maaske skrive »Mand«, men det var rent Kopistarbejde, at skrive det efter Diktat var ham komplet umuligt. Han tæller: een — to — fire o. s. v., det vil sige, han »synger« ee — o — i-r! »Tre« eksisterer ikke i Ibs Talrække, det kan ikke siges, forekommer ham et uheldigt Nys, der skal anbringes et Sted, men det kan ikke synges, eksisterer altsaa ikke.

Mindst Halvdelen af Samfundet er hæmmet paa anden Maade, ved et lille Ordforraad. I mange Hjem er og skal de smaa være overladt til sig selv og klare alle Foreteelser indenfor Horisonten med nogle faa Hundrede Ord, kender ikke andre. Replikkerne i Samtaler overskrider sjældent en halv Snes Ord. Variation og Rigdom opnaas ved skiftende Stemmeføring, hviskende, paagaaende, skrigende, et Drama udspilles i to til tre Sætninger. Bristepunktet opnaas saa ved idelig Gentagelse af disse (»Leif sparker.« — »Det gør jeg ikke!« — »Jo, du gør.« — »Det gør jeg vel ikke!« — »Jo, du gør.« — »Hvad, sparkede jeg! Det gjorde jeg vel ikke!«)

Handicappet for den ordfattige bestaar i, at Mængden af det nye er alt for overvældende. Ikke blot Ord, man er fortrolige med, skal slaas til Bogstaver, skilles ad og staves sammen igen, men Kolonner af nye skal den uøvede Tunge slaas med, skille ad o. s. v. Der er lige saa mange Udgangspunkter i Samfundet, som der er Medlemmer, alle starter dog paa Linje. — — Man diskuterer Koen, Dyret. »—o—«! siger Ib og udtømmer sin Viden om det betydningsfulde Klovdyr. »Stor« karakteriserer Tage den, men hans Begreb om Størrelsen er ikke nagelfast. Er den meget stor? spørges der. »Nej, lille!« fastslaar Tage saa. Men Kaj, der har sit Sprog i Orden, magter Skildringen: »Den er større end et Faar«. Vi faar saa

afgjort, at Koen er saa høj som op til et bestemt Billede paa Væggen, og skal videre.

— Lærer! afbryder Jørgen saa — de gaar i Vandet deroppe! Han mener paa Billedet, der forestiller svømmende Dreng. En lille lagttager! Men Pædagogens fornemme Middel, Sammenligningen, Billedet, er hjælpeløst brudt sammen. Diminutivt Ordforraad og stumpede Tankebaner er Ting, vi skal over i vort Samfund, men det lille Folks Kamplyst er et vægtigt Aktiv.

Nær Ib sidder Tage — »sidder« er dog ikke Ordet, han er Vejret i Stuen, med ham som Centrum breder der sig en dominerende Stank og Uro. Hele hans Aandsliv ligger i hans grimasserende Ansigt og ansvarsløse Hænder. Hans Udgangspunkt er et Milleu Magen til det, man finder i Nexøs: Et lille Kræ. Han er i dyb Forstand Almue. Det ligger allerede i ham nu. Han skal ved enhver Lejlighed op at rode i Affaldskassen, forbavsende Ting bringer han med i Skole fra ukendte Fundsteder, han er Samler i den oprindelige Betydning. Tage kan intet og han kan alt. Hans Fantasteri er vidløst og himmelraabende. Han »digter« ikke som Knud, der er en Ener, en indestængt Sjæl, der kun aabner sig, naar han ikke kan bære sine Ideer alene mere. Nej, Tage lader de andre digte og overbyder saa, rent storrelsesmæssigt som de to Bønder med det største Tal. Ikke af Underfundighed, for alle sjælelige Rørelser hos Tage faar Luft i det Øjeblik, de fødes. — Jeg har en Lommelygte hjemme, meddeler Preben, der pludselig er kommen i Tanker om, at dette kan gøre Indtryk. — Ork, jeg har ti, siger Tage. Det er til at tage og føle paa af alle her i Samfundet, men det forarger ingen. Tage knækker Blyanter af Sport, han spytter Blækhuset fuldt, skriver i de omboendes Bøger og gør i Bukserne, gennemført og i Format. Benægter alt. Han anholdes midt i Gerningen — — nej, han har ikke gjort det ... aldrig ... det maa være Leif. Han lyver ekstatisk, sværger paa, at Griflen ikke er knækket,

skønt han sidder med en Stump i hver Haand ... Hnej. Som gjaldt det Livet benægter han Faktum. Han mangler pure Snedighed. Vi har en anden lille Mand med Øjne som Skovvioler. Niels savner sin Blyant. Reglen er, at man altid først mistænker sin Sidekammerat, før man kikker paa Gulvet. Der er den ikke. Kaj, der er en Tønde af vellagret Iagttagelse, har set Manden med Violøjnene lægge en Blyant af dette Signalement i sit Penalthus. Violøjnene »finder« den ogsaa selv der -- den lignede hans egen o. s. v. Tildragelsen gaar vi let forbi, Sagen staar usikkert. Men i Tidens Løb føjer lignende Træk sig sammen. Den lille Mands Fingre er klæbrige. Naar han bevæger sig bort fra sin Plads, bliver der koldt om ham, illusionsløse gemmer de smaa Folk deres dyrebare Ejendele. Nej, Tage er blot en Barbar, en uhyrlig ufrygtet Uskyldighed.

Der er ogsaa lille Aage. »Lille« falder af sig selv her, skønt han er et Aar ældre end de fleste, betegner Formattet. Kan det siges, at Tages og et Par andre asociale Sjæle her i Samfundet er negative, saa er Aage det rette Udtryk for Nul. Alle hans Anlæg er rudimentære. Eller det maa ske er Trangen i ham, Presset, der mangler. Han sidder pæn og lille og glad. Hans Aktionsmaksimum er nøjagtigt 40 Sekunder, strækker ikke altid til til et helt Bogstav. Han faar ikke Anfald af Hysteri, men der sprudler heller ingen Livslyst i ham. Er ikke fattig, for han føler sig ikke fattig. Kavalleren Frode er hans Modsætning, Aristokraten mellem de andre, han er klar, mager og hurtig i sin Tankegang, Tilegnelse af nyt Stof ligner hos ham mere Genopfriskning end Erobring, hans gale Streger er kombinerede, men han tager ogsaa Ansvaret for dem. Kan holde andre paa Afstand, vil en Kammerat lege med ham, og det forekommer Frode paatrængende, slaar han ham ikke i Gulvet, som Hertz vilde forsøge, men ydmyger ham, tjatter ham over Næsen eller klemmer det sarte Organ. Kun i sin Omgang med det andet Køn er ogsaa

han primitiv. Han farer øjeblikkelig i det lange Haar paa saadan et Menneske. I det hele er disse smaa Mænds Forhold til »Tøserne« udtalt Brutalitet, en massebetonet Foragt. Et andet spirende Sidemotiv spiller vel ogsaa en Rolle. Man kan iagttage Tilstandene paa Hjemvejen fra Skole. Selv besindige Naturer som Jørgen og Henning farer som Djævle løs paa Pigerne med svingende Tasker, de skal nøfles. Tilsyneladende giver det ikke Anledning til dybere Vrede hos Ofrene, de hujer bare og flygter.

Helt ud typiske Hverdagsmennesker er Knud Erik og Kaj Holger. Knud Erik er en lille Dansker, har Sans for lidt Morsomhed, der er et Par Krinkelkroge i ham, men ikke svære at regne ud, han har smaa Anfald af Sorg og Tvivl, der er lidt Bekymring i ham, ogsaa lidt Ansvarsfølelse, lidt Ærgerrighed, ikke mere end han nok magter at resignere. Naar nu Hosen paa g hver Gang mislykkes for ham, gør den omtalte Ansvarsfølelse og Tvivl ham trængende til lidt Stimulans. Han ejer jo ikke Hertz' Vilje eller Ibs Følelse eller Tages Fatalisme. Han svæver heller ikke rundt i sit eget lille tynde Nirvana som Aage. Han er almindelig. Bybudet trænger til sin Cigaret imellem, Direktøren til sin Cigar. Knud Erik faar sin Yo-Yo frem. Ak, det Væsen, der forestod den sjælelige Administration i dette Samfund, forstod ikke Nødvendigheden af dette i Begyndelsen, Yo-Yo blev konfiskeret et Par Gange. Men nu sidder Knud Erik nede bag i Lokalet, hans Last er hemmelig og distraherer ingen mere. Naar Tvivlen kommer over ham, inhalerer han et Par Drag paa sin Yo-Yo, det redder hans Selvgtelse. — Kaj Holger er ogsaa Gennemsnitsmenneske, men mere intellektuelt præget. Han er Kontorist eller Bankmand. Lærer hurtigt, hans Viden er vellagret. Er praktisk, ordentlig, har Om-sorg for sin Paaklædning. Kaj Holger er glat og soigneret i Ansigtet, som han behersker, tiltalende, et absolut værdifuldt Medlem i vort Samfund. Men som hos alle regelrette Mønstermennesker er det svært at finde de smaa

Træk, der afdækker den egentlige Kaj Holger. Han gli-der helt ind i Undervisningsplanen, der hviler paa store og smaa Kaj Hølgere.

Tegning er et af vore Aandehuller. Hvorpaa hviler den ubegribelige Ordning, at Tegning først er med i Timeplanen fra fjerde Klasse og opefter? Man sætter ind med Tegning som F a g saa sent, at Friskheden, de op-rindelige Betingelser for Linjer og Farver, gennemgaa-ende er gaaet tabt, eller dog er væsentlig mindre. Dren-gene er stivnet i Doktrinet om Tegning: Det skal lig n e. Syvaarspurke tegner friskere, frodigere og lødigere end Drenge paa tolv, og Barnet paa fire Aar overgaar dem alle.

Uhyre Forskelle gør sig gældende mellem vore Med-lømmer. Nogle er meget vant til at tegne, man kan se, at de er blevet belært derom, Tegningen »ligner« godt, den er dygtigt gjort og kedelig. Et Par har tegnet meget, men ingen Undervisning faaet, de er ikke saa dygtige, begaar graverende Fejl, men ligger alligevel i højere Plan, de er dristigere, mindre smagfulde, men ejer Personlighed, og nogle af deres Tegninger hæver sig til Kunst, hvad aldrig sker for de førstnævnte. Endelig Ib og ligestillede, der aldrig har tegnet. De dukker her ind i en vidunderlig Verden, der tager Vejret fra dem, de kaster sig i Ekstase over Papiret, saa Blyanten gaar tværs igennem det. F a r-ven spiller en dominerende Rolle, særlig for den sidste Gruppe. Vi bruger disse imfame fedtede Oliestifter, bedre faas jo ikke. De dygtige Drenge kolorerer, de lægger et tyndt Lag Farve paa Tegningen af et Hus, rødt Tag, gul Mur, blaa Himmel o. s. v., og Oliestiftens Kedsomhed øde-lægger ganske den pæne Tegning. For Ib er Farven det primære. Stærk Farve og mange Farver. »Huset« ligner aldeles ikke et Hus, der er utrolige Farver i Himlen og Træerne, Farven sidder paa i et tykt Lag, blankt og straa-lende, men Kuløren er blevet noget organisk, Billedet er fuldt af Dynamik og Liv, det er et Maleri og opfattes

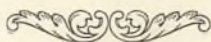
uhyre højtideligt af Kunstneren. Farverne er ikke bevidst sammenstillede, men er Udtryk for noget paa Bunden af hans Sind. Disse primitive Tegninger udløser større Glæde end de skolede, der har en udvendig opdragende Mission, og som straks bliver Konkurrencearbejder. Udviklingen i Tegning bør være personlig. En stor Fordel har den lille øvede Tegner. Han har ikke Ibs vældige Strid for at lære at skrive, han kan se — Skrivning er jo ogsaa en kombineret Øvelse. Øjnene skal først lære at opfatte Forskellene i Tal og Bogstaver, hvad der ikke er ligetil. At opfatte Forskellen mellem 5- og 6-Tallet kostede — for mindst ti Klassen — adskillige Timers Øpmærksomhed, først naar det særegne ved Tallet er overstaaet, kan det portrætteres. Og saa er dog tilbage Haanden. Den genstridige, blyantknækkende Haand. Det lille Folk burde have Lov at tegne saa meget det vil, Haanden og Øjet faar Sikkerhed; Folket bør ikke skoles, Personligheden maa udfolde sig frit.

I deres Tegninger vender for de flestes Vedkommende det samme Motiv tilbage atter og atter, til det er udtømt. Man tegner Skib, foretrækker Skibe. Eller Huse. Mange Enkeltheder lagt ind. Indbildningskraften er umaadelig, men Fantasien arbejder i snævre Baner eller i Spring. Endvidere er de jo forstokket konservative, de smaa. Det bliver anholdt, hvis en Skrivetime ikke gaar efter det sædvanlige Program — det plejer vi ikke! Og Moralen er fast tømret, man er uhyre moralske, Tilfælde af Letfærdighed er ikke almindelige. Vi er i Færd med at stave Skib, s-k-i-b synger Koret og slutter: Skib. Men et Medlem slutter med et andet, et farligt Ord. — Stilhed. Saa bryder Forargelsen løs. — Han sagde uartig Ord, Lerer! Man stener den forvovne med Blikket. Han er hjælpeløs og tilintetgjort. Et Par Stykker gentager Ordet for at indprente, hvor uartig og virkelig frastødende det er. Man forbavses, naar man kender de flestes Milleu. De er virkelig oprørt paa Sam-

fundets Vegne. Det samme er Tilfældet, naar et Medlem »lugter«. Ikke des mindre er mange af disse Ord almindelige, naar de er ene eller sammen med større Dreng, der skejer man ud. At de her er i Flok og Orden forøger Moralen i dette Tilfælde. Men »Flok« har sin Revers. Majoriteten af dette lille Samfund var i et Frikvarter godt i Gang med at lynche en jævnaldrende fra Klassen ved Siden af, at han tilhørte en anden »Flok« var hele hans Førbyrdelse. Der er dybe Perspektiver i dette. Endvidere udstrækker den førnævnte strenge Moral sig ikke til uvederhæftige Beretninger om en selv. (John: — Jeg kan hitte hjem fra Valby Langgade. — Ib: — Jai aa-ss! (Jeg ogsaa). — Hertz: — Jeg kan da hitte hjem fra Carlsberg. — Knud Erik: — Det kan jeg osse. — Zalto (hvis Paastand er uhyrlig!): — Jeg kan godt hitte hjem fra Raadhuspladsen! — Bendt: — Det kan jeg osse! — Alle: Det kan jeg osse!) Men ikke underkastet Massepsykosen, paa Tomandshaand eller hver fyldt med sit, er Indstillingen ganske anderledes realistisk. Ubemærket hører man følgende, mens to Medlemmer flytter et Skolebord. — Det er godt gjort af os to! — Ja! — Det kunde alle i vores Alder ikke gøre! — Nej er du tosset! — Man er fuldt paa det rene med, at man er usædvanlig stærke, dette er pointeret. Alligevel, det saare betydningsfulde »i vores Alder« giver Ordskiftet Vægt, det er en saglig Behandling af Tingene. Man kan vurdere. Har Benene paa Jorden.

Vi har i det hele Benene paa Jorden, naar vi kommer ned ad Trappen kan det nok høres. Vi har Mod paa Tingene. Vi lader os ikke kue.

ALFRED HANSEN, -30.

DER ER INTET NYT UNDER SOLEN.

ET TIDSBILLEDE FRA ALEXANDRIA O. AAR 200 E. KR.

Grundlæggeren af Katheketskolen i Alexandria Titus Flavius Klemens har skrevet en Bog, som han kalder »Pædagogen«. Pædagog var i Oldtiden Betegnelsen for den Slave, hvis Opgave det var at følge Børnene til Skole, repetere Lektierne med dem paa Vejen og paase, at de opførte sig ordentlig. Det er denne Betegnelse Klemens i sin Bog bruger om Kristus.

»Pædagogen«, som indeholder kristelige Leveregler, tager stadig til Orde imod Hedningernes Synder og viser, hvorledes den Kristne skal undgaa dem. Derved kommer han til at give et Billede af Livet i denne Oldtidsby, og Bogen regnes for en af de bedste Kilder, vi har til Kundskab om hine fjerne Tidens Sæd og Skik.

En Gengivelse af Bogens Indhold vil blive forsøgt i det følgende.

OM MAD OG DRIKKE.

Mange Mennesker har det som Dyrene: de lever for at spise, men til os siger Pædagogen (Kristus): Spis for at leve.

Vor Livsopgave er ikke Maden eller Nydelsen.

Maden bør være sund og derfor usammensat; thi ellers føler man sig utilpas og faar Uro i Maven. Der-

for er i Sandhed Kokkens Kunststykker Djævelens Meisterstykker.

Alt hvad den frugtbare Jord, den vide Luft og det dybe Hav frembringer skal altsammen i den lækker-sultne Mund: Aal fra Meander, Gedekid fra Melos, Østers fra Abydos og alle Tungens Idealer prises af Digterne og Fraadserne i blomstrende Vers. Jeg synes, Menneskene er blevet levende Spisemaskiner, der lever og stræber for alle disse velsmagende Ting, som dog snart havner paa et unævneligt Sted.

Og der er endog dem, der er saa frække, at de bruger Navnet »Kærlighedsmaaltid« om slige Ædegilder, der dufter af Steg og Saus. Vi lægger Mærke til, at allerede Apostlen Paulus i 1. Kor. 11,20 o. flg. tager til Orde imod den Form, Kærlighedsmaaltiderne havde antaget i Korinthermenigheden.

Klemens er aabenbart vegetarisk indstillet, thi han siger, at Mennesker burde ikke spise ret meget Kød; thi de tætte Dampe, der opstiger fra Kødmaden, omtaager Sjælen, og den, der ejer Logos (det guddommelige Ord) i sit Hjerte bør ikke være saa taabelig at beundre et rigt dækket Bord.

Der er dem, der slet ikke kan styre sig; de rejser sig og stikker Næsen lige op i Fadet. Andre roder med Hænderne i Desserten før at finde de bedste Stykker, og de æder, saa Kinderne staar ud og Blodaarene svulmer. Sveden perler paa Kæberne, de smasker og smauser, mens de stopper Maden ned i Maven, som skulde den være en Proviantkælder. Man bør samtidig beherske sig, og holde baade Dugen og Hagen ren og ikke snakke, mens man tygger; thi Stemmen bliver uklar, naar den skal bane sig Vej mellem fulde Kinder og en Tunge belastet med Mad.

Nej hellere burde man spise Retter, som kunde nydes uden Kogning og Stegning! (Altsaa Raakost!) Mathæus spiste jo kun Korn og Grøntsager og Johannes Græs-

hopper og vild Honning. Vi bør i det hele taget ikke ligne Ulkene, der ifølge Aristoteles bærer Hjertet i Mavnen. Saavidt Klemens.

I Anledning af, at Madeksperten, Restauratør Otto Bock har udgivet en Vejviser over de kulinariske Specialiteter i Danmark skriver »Ærbødigt« saaledes:

Man den allerbedste Laks
faar i Randers og i Varde,
og i Horsens a la carte
op mod femogtyve Slags.
Fredericias varme Retter,
Kertemindes Koteletter
skal saavel som Maribos
Spejlæg ha' den største Ros.

Som man ser: Der er intet nyt under Solen!

Ogsaa om Drikke udtaler Klemens sig, og han hævder, at Vandet er den naturlige Drik; da Moses slog paa Klippen var det derfor Vand og ikke Vin, der sprang frem. Dog er det ikke strengt nødvendigt at afholde sig fra Vinen, undtagen for unge Mennesker!

Vinen kan bruges dels som Medicin og dels til Adspredelse; den gør Stemningen bedre, og man bliver venligere over for Gæsterne, elskværdigere mod Vennerne. Men det er godt at blande Vinen med meget Vand, ellers bliver Tungen tyk og Læberne stive, Øjnene ruller og svømmer, og man paastaar at se »to Sole paa Himlen«.

Ogsaa naar man drikker, maa man vise Selvbeherkselse og ikke spille paa Hagen eller Klæderne; der er dem, der slaar det hele i sig paa en Gang og ser ud, som vilde de vaske sig i Bægeret. Tag den med Ro! Og husk: En Helt ved Bordet blev siden en Daare!

OM LEGEMSØVELSE.

Man bør bade for at holde sig ren og undgaa de offentlige Badeanstalter og altid huske paa, at det bed-

ste Bad er det, som renser Sjælen, og det sker i Aanden som Profeten siger: Herren vil aftvætte Israels Søners og Døtres Urenhed (Es. 4,4). Dertil bør de unge Mænd drive Legemsøvelse, saa de kan faa »en sund Sjæl i et sundt Legeme«. Vi vil ikke forbyde Kvinderne det, men Brydekamp og Kapløb passer ikke for dem: de skal hellere spinde Uld, væve og gaa i Køkkenet, rede Senge og lave Mad til deres Mænd! Det er den mest passende Legemsøvelse for Kvinder! Det forstod Sara, da Abraham sagde til hende: Skynd dig og tag 3 Maal Mel og bag Kager!

Mænd, der ikke gør Gymnastik, bør tage en Fodtur paa Landet eller udføre Havearbejde og maa ikke holde sig for gode til at bære Vand og trække Haandkværn. Hvis vi har Tid, kan vi gaa paa Fiskeri, men den bedste Fiskekunst er den, som Herren lærte sine Disciple, nemlig at fange Mennesker! (Luk. 5.)

OM KLÆDEDRAGT OG SMYKKER.

Vi maa vogte os for Luksus i Klædedragt, der bør have Uldens naturlige Farve, nemlig den hvide. Denne Oplysning hjælper os til at forstaa Bibelens Tale om den store hvide Flok. De Kristne i Urkirken betragtede Farver som verdsligt.

Ligesaa skal ogsaa Kvinderne bære en enkelt og anstændig Dragt, om end den godt kan være af lettere og blødere Stoffer; men hun bør paase, at Dragten passer til Ansigtet, Skikkelsen, Alderen og Gerningen! Man bør ikke børe Huller i Ørene; saa hellere en Ring i Næsen, for at Skriftens Ord kan gaa i Opfyldelse. (Ordspr. 11,22). Mændene kan bære Signetring paa Lillefingeren, ikke paa Pegefingeren; thi dette er Praleri; og Signetmærket kan være Kristi Monogram eller Billedet at et Lam, men ikke Sværd eller Bue; thi vi er Fredsvenner!

Kvinderne skal fremdeles kæmme Haaret og fæstne det i Nakken med en simpel Naal; Haarløkker og Flet-

ninger som Ankertouge(!) gør i Virkeligheden Kvinden styg. Ejheller bør man farve sit Haar, male eller sminke sig, men komme i Hu, at den rette Skønhed er Sjælens.

Ligeledes er det afskyeligt, at der er visse Kvinder, der bruger Tyggegummi(!) og tiltrækker sig Mændenes Opmærksomhed ved at føre Skildpaddehaarnaalen gennem Lokkerne!

— — —
Saaledes kunde vi blive ved. Placsen tillader det ikke. Men vi ser, at Mennesker er altid Mennesker. Der er intet nyt under Solen.

Klemens slutter sin Bog med en Bøn, som vi vil anføre:

Vær os, o Gud, en mild Dommer!

Giv os at sejle gennem Syndens Brændinger uden Frygt og over det stille Hav med den Helligaands Vind!

Lær os at vaage Dag og Nat til vor sidste Time!

Løvet være Faderen og Sønnen, Sønnen og Faderen, Pædagogen og Læreren i den Helligaands Enhed!

Gud ske Lov og Ære nu og i al Evighed! Amen!

PAGH PETERSEN.

DIGTE FRA FÆRØERNE.

Følgende Digte er skrevet under mit Ophold paa Færøerne i 1924—29; de fleste af dem i Foraaret 1925. De omhandler ikke just færøske Emner, men Stedet har dog for dem alle været inspirerende paa en eller anden Maade, hvorved Overskriften kan forsvares.

FØROYUM

Solen gaar ned bag mørke Fjælde.
Vinden kommer kold og uden Hindring
ind over øde Hauger.
Jeg staar alene paa et øde Sted
— en enlig Skikkelse
paa et øde Fjæld —.
Intet Sted kan jeg skjule min Ensomhed.

Jeg følte det samme
den første Gang,
jeg stod i en Klit,
mens Marehalmen skrev
sin cirklede Skrift
i det hvide Sand.
Det var ikke blot Ensomhed.
Det var Tomhed.

Den, som har levet en Nat
i Skove, der aander
af Foraarets første Løv,
— den, som har skjult sig selv,
hvor Jordens Hjerte banker,

og mærket dets Pulsslag
i det grødetunge Mørke —
han har ej hjemme,
hvor Ødet og Tomheden
taler sammen
over store Stensletter;
han oplever intet
i øde Fjælde.

Saa hellere gemme sig bort
i et ensomt Kammer
og drømme igen
de gamle Drømme
om skumrende Skove,
hvor Foraaret fødes. —

HJEMVE

Jeg længes efter de lyse Nætter,
at se St.-Hansormens lyse Pletter
ved Vejens Kant og i Engens Græs,
Naar Disen fjernt over Fjorden sig tætter
og alle Haardhedens Linier sletter,
mens Fyret blinker paa Trelle Næs.

Jeg længes efter de kendte Steder,
ad stille Stier, som Duggen væder,
at gaa langs Fjorden og Skoven hen.
I Vintersne og i Vaarens Klæder
de Skove gemmer min Ungdoms Glæder
bestandig drager de mig igen.

ELVEN

Elven kommer fra Fjældet;
jeg har set den deroppe.
Som et Barn, der leger
blandt store Sten,
risler den fremad
i rolige Rytmer,

medens den mumler hen for sig selv.
Der har den spejlet
Solen i dens Opgang
og den lyse Sommernats
lette Rosenskyer. —

Og jeg har set den der,
hvor dens Fald begynder,
der, hvor den glemmer Barnets Leg.
Som en Yngling
— nej, mest som en Mø —
haster den
uden at vide sit Maal
eller kende sin Styrke
ned gennem Kløfterne.
Jeg har set dens hvide Arme
skælve et Nu
i Fossernes Fald
og saa give sig over
i Glemselens Brusen. —

Nu ser jeg den her,
hvor den glider mod Havet,
hvor Smaafisk smutter
som flyvende Svaler
hen over den blaanende Hvælving,
der spejler sig i dens Bund. —
Men nu gaar Solen bag Bjerget,
og Himlen mørkner i Elvens Spejl. —
Men Elven mumler
om fjerne Morgner
om Fossens Røg og den vilde Længsel
— Endnu gaar dens Vej
gennem Faldenes Brus
— og saa kun Havet.
Det store Selvhengivelsens mørke Hav.

EFTERAAR

Giv mig min Ungdoms Skove
og Muld igen tilbage !
Giv mig et gulnet Gærde

med Hyld og Tjørn og Nødder
og et Par Træske — tunge
af Danmarks fede Muld
og Ler — paa mine Fødder!

Saa er det sandt trods kunstig Kløgt,
vi skabtes dog af Muld og Ler
og ej af Fjeldets haarde Sten!
Jeg føler Muldet i mit Bryst
og denne sære tunge Lyst
til at slaa Rod og gro deri
og lade Livet gaa forbi.

Saa er det sandt, at der, kun der
hvor vore Længsler og vor Drøm
har glødet Sjælen i sin Ild.
kun der for os er Livet til!
— I denne Jord, i Sol og Vind
at gro med Barnets Haand i sin!

STRENGENE STEMMES

Vi Menneskebørn, mens vi lever
det Liv, som kun Døden forsoner,
vi er som Strengene, der bærer
i sære modstridende Toner.

Vi aner de evige Klange
bag Dagenes dirrende Lyde,
men aldrig de bliver til Sange,
som nogen har evnet at tyde.

Det er, som naar Strengene stemmes
af Kunstneren førend Koncerten.
De fuldere Toner først nemmes
engang i en renere Verden.

— — —

Naar Tonerne strides og stormer
og Sjælen er ængstet og bange,
— det er Mesterens Hænder, der former,
— engang skal det blive til Sange!

Og se, da skal Sjælene stige
frembaaret af Tonernes Vælde,
som Solen i Farvernes Rige,
som Sol over skyhøje Fjælde!

HVOR UNDERLIGT DOG --

Hvor underligt dog, at vi fødes
til dette, som ingen forstaar.
Det er som en Vej, hvor vi mødes
i Blinde med andre, som gaar.
— Vi strækker med Længsel og Skælven
vor Haand mod de andre, som gaar.

Og sker det, at Hænderne mødes
en Dag i den duftende Vaar,
da svinder vort Savn, og da fødes
de Timer, som aldrig forgaar
— de Timer, som Mennesker mindes
selv under de sølverne Haar.

Da sker det, at Gaadernes Skygge
maa vige for Underets Vaar.
Da skabes en Skønhed og Lykke,
som Tanker ej fatter og naar
— men som vore skælvende Hjerter
i anende Jubel forstaar.

H. P. HANSEN (1919).

HOLBERGS SYN PAA KVINDEN.

Der gaar han, som siger, at vi ikke kan komme i Paradis“, skal en Tjenestepige i Christianssand for mere end to Hundrede Aar siden havde sagt, idet hun pegede paa Holberg. Lidet anede hun, at disse Ord skulde blive udædelige, og lidet anede vel Holberg, da han gennem sin Gengivelse forevige dem, at de skulde blive husket saa godt, at de i Forening med den Kendsgerning, at han døde som Ungkarl, giver mangan overfladisk Holbergkender Aarsag til uvilkaarligt at forestille sig ham som en Hader eller i det mindste Foragter af Kvindekønnet.

At denne Forestilling ikke er rigtig, vil man dog snart blive klar over, hvis man fordyber sig lidt i Holbergs Skrifter. Men det er ejendommeligt at lægge Mærke til, hvor liden Rolle Kvinder spiller i Holbergs Liv, at se, hvorledes han tilsyneladende er vokset op og har udviklet sig til Digter uden at være under nogen som helst kvindelig Paavirkning eller Indflydelse. De fleste andre Digtere har en Muse, en Kvinde, der inspirerer dem, de plejer at besynge deres Moder, deres Elskede. Holberg taler aldrig om sin Elskede og kun lidet om sin Moder. Han var ti Aar gammel, da hun døde, og burde altsaa have en Del Minder fra sit Samliv med hende. Men han fremhæver kun een eneste Ting, nemlig, at

hun efterlod Børnene Arvelodden ubeskaaret, til Trods for, at hun i ti Aar havde maattet kæmpe med den yderste Fattigdom. Det er Beundring for hendes Dygtighed, der taler ud af de faa Ord, han vier hende i sin Levnedsbekrivelse, men ømme Følelser kommer ikke til Orde, og noget Forsøg paa at sætte hende i Forbindelse med sine digteriske Evner gør han ikke.

I Beskrivelsen af hans øvrige Barndom findes ingen Kvinder, naar man undtager, at han flygtigt nævner Peter Lems Hustru, der optræder som Anklagerske og vil have ham straffet for et Smædedigt, han har skrevet om hendes Familie. Først da han som 22-aarig kommer til Christianssand, omtaler han selv sit Forhold til Kvinder. Det er, da han har faaet fat i det ulyksalige Skrift, hvori en unævnt Forfatter i Aaret 1575 offentliggør 60 Bevisgrunde for, at Kvinder ikke er Mennesker. Det morede Holberg at docere denne Paastand, men det var, som han ogsaa selv erklærer, kun et spøgefuldt Indfald, aldeles ikke noget Udtryk for hans eget Syn paa Kvinden. Dette kommer vel snarere til Orde i de Linier, hvormed han i Levnedsbekrivelsen afslutter Beretningen om dette sit Sammenstød med Kvindekønnet i Almindelighed og de Christianssand Damer og deres Riddere i Særdeleshed. Han erklærer, at de unge Damer i Christianssand forekommer ham at kunne have den første Rang mellem Norges Jomfruer saavel i Henseende til Dannelse og god Tone som ved fint Væsen og Aandens Evner.

Smukkere Afbigt kunde han vel næppe gøre for sin Løstindighed, og i Ordene »Aandens Evner« ligger der sikkert en bedre Vejledning for hans Syn paa Kvinden end i Tjenestepigens saa ofte citerede Bemærkning; thi det gik tidligt op for Holberg, at Kvinden, hvad Begavelse angaar, er Manden jævnbyrdig. Som det er Dygtigheden, han beundrer hos sin Moder, er det »Aandens Evner«, han kommer tilbage til atter og atter, naar han senere

skildrer os Kvinder i sine Skrifter. De er altid opfattede fra Forstandens Synspunkt, den specielt kvindelige Ynde har han derimod intet Blik for, og dette har givet Anledning til Spørgsmaalet, om Holberg virkelig aldrig selv er traadt i Forhold til denne Side af det kvindelige, om han aldrig har været forelsket. Selv giver han os ingen Oplysninger i denne Retning; i »Moralske Tanker« forklarer han kort og godt sin ugifte Stand derigennem, at da han havde den passende Alder til at gifte sig, manglede han Indtægterne, der kunde forsørge en Kone og holde Datidens dyre Husholdning paa Benene, og da han fik Indtægterne, holdt Angsten for den bedragne Ægtemands Rolle ham tilbage, idet han var blevet for gammel til at turde tro paa, at en ung Pige vilde ægte ham af Kærlighed. Der eksisterer dog en Paastand om, at han i Christianssand skal have haft et Sværmeri, og som Genstand for dette har man ment at kunne udpege Biskop Struds Datter, hans Kusine, hvem han i Forbigaaende nævner som hendes Brødres »ualmindelig smukke Søster«, men uden at omtale sit eget Slægtskab med hende. Varige Spor har denne eventuelle Forelskelse i det mindste ikke sat i hans Sind, og i hans Digtning spores den slet ikke, ja skulde man holde sig til Komediernes alene, vilde man maaske blive bestyrket i Opfattelsen af Holberg som Kvindeforagter. Der forekommer Kvinder i alle hans Komedier, i »Barselstuen« endog et helt Galleri. Men paa ganske faa Undtagelser nær virker de nærmest usympatiske, saa blottede for Ynde og finere Følelser, som de i Reglen er.

Dette gælder ikke mindst Magdeloneskikkelsen, Typen paa den gamle Kvinde. Hun kan være fornuftig, jævn og fordringsløs som i »Den honnette Ambition«, men er oftere pengebegærlig og herskesyg som i »Pernilles korte Frøkenstand« eller overtroisk, forlystelsessyg og forfængelig som i flere andre Komedier og optræder aldrig med den Finhed og Afklarethed, den modne Overlegenhed

og Ro, der er uadskillelig fra vort Ideal af en gammel Kvinde.

Dette stemmer for saa vidt godt med Holbergs Syn paa Kvinden i det hele taget, for at han ikke regnede gamle Kvinder for ret meget, har han flere Gange ladet komme til Orde, stærkest vel nok i sine »Heltindehistorier«, hvor han i Sammenligningen mellem Sigbrit og Sultaninden Chiossa siger, at »gamle Kællinger i Almindelighed blandt alle tobenede Kreaturer holdes for de unyttigste paa Jorden«, men ogsaa temmelig groft i Skæmte-digtet »Poeten raader sin gamle Ven Jens Larsen fra at gifte sig«, hvor han benytter det latinske Citat: »Du mener, at du faar en Jomfru og en Dame, men vogt dig for et Dyr, der hedder Maren Amme«. Det samme kommer igen i »Moralske Tanker«, hvor han i N. N.s Brev til Politimesteren betegner Husets unge Døtre som de herligste Møbler udi Huset, men siger, at Ægteskabet i en Hast faar dem til at tabe al Forgyldning og fra Roser og Liljer forvandler dem til Nælder og Tidsler. Derfor foreslaar han, at man ved Lov sikrer sig, at hver By altid har et vist Antal smukke ugifte Kvinder under 35 Aar; thi smukke Kvinder betyder lige saa meget for en Bys Udseende som smukke Bygninger, kunstige Vandspring og anden Prydelse.

Denne Betragtning af Kvinden som »Møbel og Prydelse« er ikke videre smigrende for hverken den ene eller den anden Aldersklasse inden for Kønnen og afviger da ogsaa paafaldende fra, hvad Holberg andensteds gør gældende; men den falder godt sammen med hans Udførelse af Komediens Kvindetyper, ikke mindst Repræsentanten for den unge Pige, Stykkets Elskerinde, der vel nok maa betragtes som hans ringeste Kvindeskikkelse. Hendes Farveløshed, hendes Mangel paa Temperament, paa Ømhed og Varme, ja man fristes til at sige paa Erotik — her danner dog Lisbet i »Erasmus Montanus« en Undtagelse — har mere end noget andet gjort Spørgsmaalet bræn-

dende: »Kan den Mand, der skildrer en ung, elskende Kvinde saaledes, nogen Sinde selv have været ung og elskende?»

Mere Liv er der over Pernilleskikkelsen, skønt den til Dels er en Efterligning af Colombineskikkelsen i den italienske Komædie. Men egentlig sympatisk kan Pernille i Reglen ikke siges at være, hun er morsom, velbegavet, men ogsaa intrigant og beregnende og temmelig grov i sin Opfattelse af det erotiske. Selv den mest tiltalende af alle Holbergs Perniller, Kammerpigen i »Pernilles korte Frøkenstand« finder det ganske naturligt at sælge sig til den gamle, løgnagtige og havesyge Jeronimus og lægger ikke Skjul paa, at hun har i Sinde at bedrage ham, og det skønt hun paa andre Omraader har vist sig at være i Besiddelse af en Hjertets Finhed, som maa aftvinge os Sympati.

Foruden disse tre Kvindeskikkelser, der atter og atter vender tilbage i Komædieme, har Holberg i »Barselstuen« givet os en Række levende Billeder af Kvinder, der kommer, præsenterer sig med et Par karakteristiske Repliker og atter forsvinder fra Billedfladen, men lige fra den lærde Else Skolemesters og den fattigfine Adelsdame til den plumpe Arianke Grovsmeds alle naar at prente sig — man fristes til at sige uudsletteligt — i vort Sind. I dette Stykke præsenterer Holberg os ogsaa sin mest tiltalende Kvindeskikkelse, den søde, unge Barselskone, der al sin Plagethed og Svaghed til Trods bevarer sit skælmske Lune og sin fine Takt over for de forskellige Besøgende.

Der er ingen Tvivl om, at alle disse Damer er tegnede efter levende Model, og man mindes uvilkaarligt den Forkærlighed, som Holberg selv har indrømmet, at han havde for Dameselskab, og som han begrunder med, at hans Sind her fandt saa dejlig Hvile og aldrig blev tvunget ind paa alvorlige og anstrengende Materier. Han har sikkert truffet en Del af »Barselstuen«s Kvinder ved slige Lejligheder.

Lige saa vellykkede disse Portrætter maa siges at være, lige saa uheldig er Høiberg i »Den vægelsindede«, hvor Hovedpersonen er en Kvinde, der bestandig skifter Sind, uden at vi nogen Sinde faar Forklaring paa det dæmoniske eller lunefulde, der i hendes Karakter og Sjæleliv maa ligge til Grund for dette Vægelsind. Høiberg konstaterer blot Forandringen i Humør, men mangler fuldstændig den psykologiske Forstaaelse af den Karakter, han vil skildre, og den samme Begrænsning gør sig gældende i »Heltinders sammenlignede Historie«. Georg Brandes siger om dette Skrift, at der ikke er den svageste Duft af Kvindelighed over det. Hvad der interesserer Høiberg hos disse Kvinder, er atter Dygtigheden, de Ting, de har udrettet; men deres Sjæleliv kan han ikke klare. I de Sammenligninger, der følger efter Skildringerne, er det ogsaa ydre Ligheder, i Handlinger og Begivenheder, han fæstner sig ved. Men for den, der er interesseret i Høibergs Syn paa Kvinden, har Værket sin store Betydning ved at vise den Beundring, han er i Stand til at føle for Kvindens Evner, og den Iver, hvormed han prøver paa at gøre sin Samtid opmærksom paa, at saadanne store Ting er udrettet af Kvinder, og peger paa, hvor ofte disse har vist sig at være Manden jævnbyrdig.

Denne Kvindens Jævnbyrdighed med Manden kommer Høiberg atter og atter tilbage til i sine Skrifter. I en af Epistlerne fortæller han om en Herre, der i et Selskab forsøgte at kysse en Dame og af denne belønnedes med en Ørefigen. Galant kyssede Herren den Haand, der havde uddelt Slaget, og alle fandt, at han havde baaret sig fint ad; men Høiberg hævder, at han burde have gengældt Kindhesten, derved vilde han ved at betone Kvindens Ligestilling med Manden have vist Kvindekønnet den Respekt, der tilkommer det, og han beder om, at enhver Kvinde vil anse dette som en Prøve paa den Justice, han stedse har ladet se mod Fruentimmer, idet han altid har taget dem for fulde.

Selv om der maaske nok kan være de Ting i Holbergs Liv og i hans Værker, der kan rejse en Tvivl om Beretningen af Ordet »altid« i denne Bemærkning, maa man i det mindste indrømme ham, at han Gang paa Gang i sine Skrifter har kæmpet mod den Opfattelse, at Naturen skulde have bestemt Kvinden til at indtage en underordnet Stilling under Manden og have henvist hende til de af Holberg stærkt foragtede kvindelige Sysler. Allerede i »Peder Paars« hævder han, ganske vist i en spøgende Tone, at Kvinden lige saa vel som Manden bør have Lov at udvikle og udnytte sine Evner:

„Skal A, skønt hun er viis, fordi hun er en Kvinde,
fordi hun gaar med Skørt, fordømmes til at spinde?
Skal B, som er en Nar, en Drukkenbolt, et Faar,
straks Mester være, just for han med Bukser gaar?

Og han nøjes ikke med at fremsætte denne Paastand i Spøg, han har senere gentaget den i fuldt Alvor, stærkest og klarest i »Zille Hansdotters Forsvarsskrift for Kvindekønnet« og i »Niels Klim«s Beskrivelse af den portugalske Statsforfatning, to Værker, der, interessant nok, ligger henholdsvis ved Begyndelsen og ved Slutningen af hans Forfatterbane. Skæmtedigtet »Zille Hansdotter« udkom efter »Peder Paars«, men adskilligt tyder paa, at det er skrevet før dette Digt. Holberg lader her en ung Kvinde fortælle, hvorledes det lykkedes hende at faa sin Faders Tilladelse til at studere. Han vægrede sig først og holdt paa, at hun burde blive ved de kvindelige Sysler, og da hun prøvede paa at gøre ham indlysende, hvor meningsløst det var at tvinge hende til Rokken og hendes Broder Franz til Bogen, affærdigede han hende med Svaret: »Han hedder Franz, du Zille!« Hun foreslaar saa, at man heretter venter med at give Børn Navne, til man ser, hvad de har Hjerne til, Rok eller Bog. Dette Argument morer ham, og han giver — Moderens Graad og Bønner til Trods — Zille Lov til at studere Latin og Græsk. Da hun ser, hvor let det falder hende, —

„hvad andre Børn maa piskes til
og drives til som Heste,
alt saadant var for mig kun Spil,
jeg alting villigt læste“,

--- falder det hende ind, om Kvinder

„ej kunde ligesaa
det onde med det gode
forrette, Embed forestaa.
hvis man os det betroed“.

og hun fører en Række Beviser for, at Kvinden vilde egne sig dertil, navnlig fremfører hun Historiens berømte Kvinder. Endvidere hævder hun, at naar der kan fremføres en Del Beviser paa, at Kvinden har en anden Natur end Manden og derfor ogsaa bør leve anderledes, saa passer det ikke. Forskellen skyldes kun Vaner og Opdragelse. Hvis man opdrog Kvinder som Mænd og Mænd som Kvinder, vilde Resultatet blive omvendt. Hun slutter med at sige, at Naturen maa faa ondt, naar den ved Pennen ser en Mand, som den havde bestemt til at saale Støvler, og ved Væv og Rok en Kvinde, som den havde udrustet til ganske andre Ting. Hvis den vilde holde Mønstring og sætte alt paa sin rette Plads,

„man mangan, der nu Dommer er,
tildømte Ved at hugge,
ja mangan Statsmand, Officer
at sidde ved en Vugge.“

Man kunde lige saa godt give Love om, at Tvillinger, Folk med kruset Haar eller skæve Ben eller andet, der ikke kom Hjernen ved, skulde udelukkes fra at bruge deres Evner paa rette Plads, som man ved Lov kan udelukke Halvdelen af Menneskeheden derfra, blot fordi de er Kvinder. Hun forlanger dog ikke en Revolution paa dette Omraade, blot en Indrømmelse af, at Kvinden har lige saa gode Evner som Manden, og at

hvis mere os betroet var,
vi skulde mer forrette.“

Der er ingen Tvivl om, at det er Holbergs egne Meninger, der taler ud af den lærde Zilles Mund. I »Natur og Folkeret« kommer han i sit Afsnit om Ægteskab tilbage til den Paastand, at Kvindens Underdanighed skulde være naturbestemt, og benægter bestemt dette, idet han hævder, at den udelukkende skyldes den guddommelige Befaling i 1. Mosebog, og i »Niels Klim« skaber han en Stat, Kokleku, hvor Mændene gør Kvindegerning, og Kvinderne sidder inde med alle Embederne, og det viser sig — i Overensstemmelse med Zille Hansdatters Paastand — at Mænd og Kvinder fuldkommen har byttet Natur i denne Stat.

At dette naturligvis er en lidt grov Opfattelse af Spørgsmaalet, kan man let blive enige om i vore Dage, hvor man har gjort baade de fysiske og psykiske Forskelle hos Mænd og Kvinder til Genstand for saa indgaaende Studier; men man imponeres alligevel af Holbergs fine og overlegne Syn paa Spørgsmaalet om Mandens og Kvindens Ligeberettigelse, og det er interessant at lægge Mærke til, at der blandt Holbergs samtidige virkelig fandtes dygtige og lærde Repræsentanter for Kvindekønnet. Man har Lov til at tro, at en Sille Gad, en Karen Brahe og en Lykke Sofie Friis, — Leonora Christine Ulfeld slet ikke at forglemme — kan have inspireret Holberg til at fremsætte saadanne Tanker.

Ideen om Kvinder som Indehavere af Embeder kommer han yderligere ind paa i Romanen »Niels Klim« i Beskrivelsen af Potu, der vel maa betragtes som hans Mønsterstat. Her er Mænd og Kvinder ligestillede, har Adgang til samme Uddannelse — Niels Klim studerer sammen med et Par unge Piger, der forberedes til Søofficerer — og til samme Embeder. Et af Landets højeste Embede beklædes af en Enke, der har styret sin Mands Sager saa godt, at man efter hans Død gav hende denne Stilling. Trods sin høje Rang ammer hun selv sit Barn — hvor mange fornemme danske Mødre gjorde det paa

Holbergs Tid! — og afviser med Foragt Tanken om, at det kunde være anderledes. Dommerembedet beklædes af en ung Jomfru, hvis Kvalifikationer ligeledes er utvivlsomme. Da Niels Klim fremsætter det Projekt, at man skal udelukke Kvinder fra Embeder, forkastes det med den Motivering, at det vilde sprede Utilfredshed, hvis Halvdelen af Landets Indvaanere blev udelukket fra at have Del i dets Styrelse, altsaa atter en Gentagelse af Zille Hansdatters Synspunkter.

Holberg er med disse Meninger i den Grad forud for sin Tid, at de af Mænd som Heiberg og Dietrichson er blevet betegnet som Paradokser og Satirer fra Holbergs Side, medens en Holbergkender som C. W. Smith finder det nødvendigt at forsikre, at den »Kuriositet« at ville have Kvindekønnet emanciperet virkelig var Holbergs alvorlige Mening. Georg Brandes tilskriver derimod Holbergs Geniblik denne Opfattelse. »Ikke som en Elsker af Kvindekønnet, ikke heller fordi han har en enkelt Kvinde meget at takke for — men fordi hans Væsen var en genial Forstand, har Holberg forudset og forfægtet den største og skæbnesvangreste Samfundsomvæltning, som den fjerne Fremtid har i sit Skød«, siger han, og han gør opmærksom paa, at Holbergs Anskuelse har ligget halvandet Hundrede Aar hen i dansk Litteratur, før den genoptoges.

Johannes Steenstrup hævder derimod i sin Bog »Den danske Kvindes Historie fra 1701—1917«, at man har Uret, naar man i Holbergs Skildringer vil se Planer til Reform og Beviser paa, at han var en Tilhænger af Kvindens Emancipation, men at det hele bør opfattes som Paradokser. Han søger at bevise denne Paastand ved at gøre os opmærksom paa adskillige Tilfælde, hvor Holberg opstiller en Teori, som han ikke gør sig Skrupler af at afvige fra i Praksis, og nævner blandt andet hans Satiriseren over Rang og Titler, der imidlertid ikke afholdt ham selv fra at modtage Friherretitlen. Han hævder endvidere, at Holbergs egen Paastand om, at han altid har

taget Kvinder for fulde, modsiges af adskilligt i hans Liv og Digtning.

Om Holberg virkelig vilde have stillet sig paa Kvindernes Side, hvis de paa hans Tid pludselig havde gjort Oprør og stillet Krav om Ligeret, er vel yderst tvivlsomt. Zille Hansdatters Ord om, at hun ikke ønsker Revolution, kun Anerkendelse af sine Evner, tyder ikke derpaa. Men derfor kommer man alligevel ikke bort fra, at han har talt Kvindens Sag paa en Tid, da ingen anden gjorde det, og vist den Side af hendes Væsen, som han forstod, al skyldig Anerkendelse. At han ved Siden af dette Gang paa Gang har satiriseret over Kvinder og gennemheglet deres Naragtigheder og mindre tiltalende Egenskaber i sine Komedier, afkræfter ikke dette. Thi Komediernes Kvindeskikkelser er lige saa lidt som deres Mandsskikkelser et Udtryk for Holbergs Syn paa Kønnen, men kun Typer, der personificerer de menneskelige, ikke alene de specielt kvindelige, Fejl og Svagheder, som han vil til Livs gennem Latterliggørelsen af dem. Og selv om man kan hævde, at Holberg ikke er gaaet til Bunds i Spørgsmaalet om Kvindens Emancipation, at han slet ikke har Blik for, at der gives specielt kvindelige og specielt mandlige Virkefelter, og at han ikke berører og endnu mindre søger at raade Bod paa alle de Vanskeligheder, som Kvindens Fjernelse fra Hjemmet medfører, og som vor Tid har saa haardt Brug for at tage Stilling til, saa maa man dog imponeres af den Frisindethed og Overlegenhed, hvormed han allerede i det attende Aarhundredes Begyndelse er i Stand til Gang paa Gang at opstille Teorier om hendes Ligestilling med Manden, og i hvert Fald kan ingen, der har stiftet nærmere Bekendtskab med Holbergs Skrifter, fremture i at betragte ham som Kvindeforagter.

OLGA TORSBAKKE.

PEGASUSRIDT.

Der var Klang af Horn
og blanke stærke Vaaben;
hundred Lansespidses lynte
i den blaa Septemberluft;
herlige Heste bar de stolte Krigere
i tordnende Galop over Sletten.

Jeg sadlede min Pony
og greb mit spinkle Spær
og jog saa hovedkulds af Sted
for at slutte op i Rækken
i de herliges Hær.

Min Pony strakte ud,
den hvirvlede de laadne Ben
hen over Vejens Sand og Sten
og vrinskede over Jagets vilde Fryd.

Jeg larmede med Skjoldet
og huggede i sanseløs Begejstring
efter Træer og Buske,
som vi for forbi,
jeg drømte mig i Drønet
Midt i Gnyet af de vældiges Vaaben.
Frem forrest i Rækken
greb jeg den forsagte Førers Lanse
og raabte barskt Kommandoraab
til vigende Kolonner,

nu for jeg frem
i Spidsen for de hundred Lanselyn
mod Stordaad og Sejr.

Min Pony tabte Pusten
og satte sig paa Bagen,
Jeg dratted ned af den stædige Krikke.

Der sad jeg lidt fortumlet
paa en støvet Landevej
og hev efter Vejret
omkap med mit Dyr.
Langt borte bag en Stovskey
skimted jeg det svage Blink
og de udødeliges Hær.

Saa slæbte jeg mig hen
til det nærmeste Træ
og satte mig til Hvile
med Ryggen imod Stammen,
mens min Pegasus stilfærdigt rejste sig
— saa gik den frem til Grøftekanten,
skuede ud over Landet,
sænked saa dybsindigt Hovedet
— og aad Græs.

CARL NIELSEN (27)

MANDEN MED HAMMEREN.

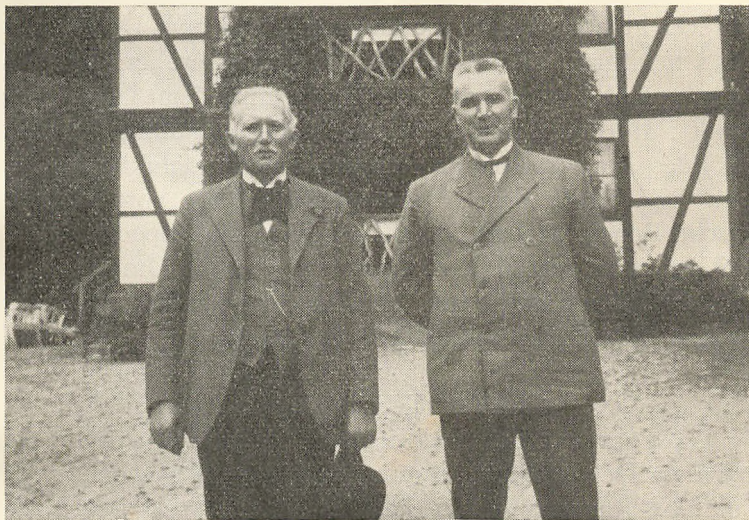
Har du hørt dem hamre
i de skjulte Kamre
under Fossevældet
dybt i Troldefjældet —
Dværgenes jordbundne Æt?
Har du set de røde Gnister ryge
rasende fra Bolt og Hammer,
dirrende i pisket Vildskab fyge
funklende, naar Slaget rammer?

Essens Flammer flænger,
river, pisker, sprænger
Mørket ud i Stykker,

til ti Tusind sære Skygger,
der som Trolde raser rundt,
hør, de snerrer, hviner vildt og hvæser,
— hej! de springer frem, de Flammer,
flimrer, mens mod Baalet Bælgen blæser.

Der gaar du i Lære —
dybt iblandt de sære,
dunkle Skygetrolde
heder du dit kolde
Jern, indtil det staar i Glød.
lærer helt med Kraft at føre Slaget,
medens dine Kræfter øves,
indtil Bjerget ryster under Braget,
naar mod Boltene de prøves.

CARL NIELSEN (27)

JUBILÆUMSHOLDDET 1908-33
Forstander Kværndrup, „Solhjem“, og Førstelærer Jacobsen, Maarum.

RAVNSTRUP-LEJREN MED MERE.

Naar jeg her i Aarskriftet skal berette lidt om Livet som det leves paa Sem. i Aaret 1933, beder jeg Lærerne undskylde, at Beretningen bliver lidt ensidig. Man ved som bekendt bedst Besked med det, som foregaar indenfor ens egne Vinduer, og derfor er det hovedsagelig tredje Klasses Meriter, jeg her skal beskrive.

Det kan forhaabentlig have lidt Interesse for gamle Elever at høre om de Forandringer, den nye Uddannelse har medført. Vi nuværende Tredjeklassere er, som De alle ved, Pionerer paa adskillige Omraader. Dette være sagt i al Beskedenhed, da vor Pionervirksomhed jo ikke skyldes vort personlige Initiativ, men udelukkende har sin Rod i ministeriel Omsorgsfuldhed for vort intellektuelle Behov. De nye Fag (Engelsk, Sløjd, Specialfagene) vil jeg ikke gøre til Genstand for nærmere Omtale. Derimod vilde jeg gerne give en Beskrivelse af noget nyt, der udgør et helt lille Kapitel for sig, nemlig:

RAVNSTRUP-LEJREN.

Næppe var den traditionelle Bornholmstur oven paa »Første Del« afsluttet, førend vi skulde ud paa den meget omtalte Ravnstrup-Lejr. Paa den gamle Herregaard, der nu er indrettet som Lejrskole, skulde vi tilbringe en Uge i Selskab med ca. 100 Kommuneskolebørn fra Hvidovre.

I Ly af mægtige gamle Træer ligger »Ravnstrup« paa en Bakke nær ved Herlufmagle. Aarene er ikke gaaet spørløst hen over den gamle Gaard. Brøstfældig, maaske noget trist ser den ud med sine smuldrende Murflader og sin skæmmende Facade, der øjensynligt har været underkastet en højst uheldig Restaurering. Denne mærkelige Bygning skulde nu for en Tid være vort Hjem. I Ridder-salen, hvor de adelige Herrer havde budt deres Damer op til Dans, skulde vi nu sove paa haarde Tangmadrasser. I den Sal, hvor samme Herrer havde svunget deres bredfyldte Bægere, drukket solidt og længe paa Borgherrens Velgaaende, for næste Morgen at vaagne op under Bordet, dér skulde vi nyde vor Morgenhavregrød med Saftevand.

Det var til at blive helt underlig over.

Saa ankom vi da til Ravnstrup en straalende smuk Sommerdag. Vi var en Flok forventningsfulde Seminarister, der følte, at den kommende Uge ikke vilde blive helt almindelig. Det var noget nyt, vi skulde opleve. Vi befandt os i Forgaarden til det nye, der kaldes 'Praktik'; men dette skulde foregaa under helt andre Former end den, vore Forgængere havde prøvet paa Haslev Kommuneskole. Nogle begyndte at tage Lærerminen paa. Den var uvant og anstrengende at bære, derfor blev den snart gemt hen til bedre Tider — og det viste sig da ogsaa, at Børnene ignorerede den paa det fuldstændigste.

De kom lidt senere end vi. De kom, saa — og erobrede os med det samme, for Mage til prægtige Børn havde vi sjældent set. Dette var vort øjeblikkelige Indtryk af dem som Helhed. Efterhaanden som Dagene gik, skulde der nok vise sig et og andet, der for en Tid kunde fördunkle Sancte Gertruds Forgyldning og sætte vore pædagogiske Evner paa den første Prøve; men det kom som flygtige hvide Skyer paa en iøvrigt straalende Sommerdag.

Havde vi ventet at finde nogle fordringsfulde Poder med Hang til Luksus, tog vi fejl. De var tilfredse med Tingene, som de kunde falde. Deres Kundskabstørst var

til Tider yderst moderat, men deres Mod paa Livet til Gengæld ubetvingeligt. De havde en herlig Evne til paa hvert Sted, hvor de kom frem, at finde det, der var mest »Hyr« ved, ikke just det, der kunde læres mest af — for det var rigtige Børn med fuldt udviklet Sans for Morskabens gavnlige Betydning. Jeg kunde saaledes have Lyst til at foregribe Begivenhedernes Gang og til Eksempel nævne vort Holds Besøg paa Herlufmagle Mølle. Her fandtes adskillige lærerige Ting; men det, som vore Drengene senest vil glemme herfra, var dog uden Tvivl Hejseapparatet, ved hvis Hjælp man med uhyggelig Fart og tilhørende Mavefornemmelser kunde fare ned i Dybet uden at komme noget til.

Skulde man give en Karakteristik af Børnene, vilde det være uretfærdigt kun at nævne deres Lyst til Løjer. Ganske vist kom det morsomme nok for dem i første Række; men tæt her op til, som en paagaaende Rival til Pladsen, stod for de fleste det, der hedder Pligt og Ansvarsfølelse. Det er ikke alle Skolebørn, der kommer til Ravnstrup, og det stod vore klart, at de var favoriserede, og at der hermed fulgte Pligter.

Jeg nævnede før, at Børnene ikke i ringeste Maade lod sig imponere af »Lærerminen«. Derfor lagde vi den hen og blev Børnenes Kammerater i Stedet. En Del af Disciplinen gik maaske fløjten, men i Stedet for kom der Fortrolighed og Tillid fra Børnenes Side. Om det var et godt Bytte, vi gjorde, kan Pædagogerne diskutere til Nytaar uden at blive enige. Jeg personlig tror dog, at Byttet var godt i Betragtning af, at det kun var et otte Dages Bekendtskab, det drejede sig om; ellers havde vi maaske nok faaet det for hedt i det lange Løb.

— — —

Der er adskillige Ting, der kan forbitre en den søde Morgensøvn: Vækkeure, Fluer og andre irriterende Forekomster. Ravnstrups Gongong bærer dog Prisen. Den besad en ualmindelig Tonefyldte og kunde høres over hele

Gaarden med nærmeste Omegn. Personen, der haand-terede den, var samvittighedsfuld og helmede ikke, før hele Lejren, de værste »Søvntryner« iberegnet, efter al Sandsynlighed maatte være vaagnet. Dette foregik om Morgenen Kl. 6^{1/2}, et Tidspunkt, hvorpaa enhver normal Seminarist under almindelige Omstændigheder vilde tage den sidste Kvartvending i Sengen, nikke mildt til det endnu tavse Vækkeur — og slumre videre.

Her var man nødt til at staa op, man følte en indre Trang, ogsaa kaldet Sult. Kom man for sent til Morgenmaden, maatte man sulte videre til Middag. Bevidstheden herom virkede umiddelbart tilskyndende, saaledes at de fleste godvillig stod op; andre blev hældt ud af Køjen af deres mere morgenduelige Sidemænd.

Naar man havde redt sin Køje, maatte man gaa ned og vaske sig. Det skete for Mændenes Vedkommende i en Udbygning. Nævnte Morgenvask skulde være overstaaet Kl. 7²⁰. Paaklædningen var lejragtig, dog indenfor Anstændighedens Grænser. Af Folk i lette Kostumer taalte man kun »den hvide Dame«, der efter Sagnet tog sin naturlige Runde gennem Gaarden, naar Klokken gik til eet.

Kl. 7²⁰ foregik Flaghejsningen, ved hvilken Lejlighed alle Børnene og saa godt som alle Seminaristerne var til Stede. Lejrinspektøren, Hr. Arkitekt Hansen, hejste hver Morgen Flaget, medens vi stod i Kreds omkring »Flagplænen« og sang »Der er ingenting, der maner —«. Denne smukke, højtidelige Begyndelse paa Dagen var der som antydte enkelte, der gik Glip af. Den, der paa Sem. har anstillet Traverbanebetragtninger ved at studere den bekendte ensrettede Færdsel i Morgentimen, vil ikke forundres over denne Meddelelse, navnlig naar han erindres om, at vi her var fri for grønne Noteringssedler og velmente Vink med Hensyn til Vækkeurs-Mekanik.

Kl. 7³⁰ begyndte Morgenmaaltidet, der blev indtaget samvittighedsfuldt og omhyggeligt, idet alle var paa det rene med, at det skulde kunne forslaa til Middag uden

Supplement af nogen Art. Børnene var selv med til at opvarte ved Bordene. »Køkkenholdet«, der hver Dag bestod af nye Medlemmer, var fritaget for Opgaver og skulde kun varte op og hjælpe til i Køkkenet.

En halv Time efter var Gaardspladsen sort af Mennesker. Hele Ravnstrup var mobiliseret. Nu skulde vi paa Formiddagsturen, som bestod i et Besøg paa et nærmere aftalt Sted: Møllen, Bageriet ell. a. Børnene var inddelte i Hold paa seks, som var under Ledelse af tre voksne. Hvert Hold fik nu Besked om, hvor det skulde tage hen, og hver Person fik en Seddel med forskellige Spørgsmaal vedrørende det paagældende Sted, hvorefter Køretilladelsen blev givet.

Snart var hele Herlufmagles Omegn gjort usikker af daadlystne Hvidovreborn. De forskellige Virksomheder fik en noget urolig Formiddag. En af Funktionærerne blev sat i Arbejde med at føre os rundt og forklare os, hvad det var, vi saa. Vi voksne saa os jævnlig nødsaget til at holde vore undergivne á jour med, hvad man maatte og ikke maatte, hvad der var livsfarligt at røre ved, og hvad der ikke var det. Desuden skulde vi passe paa, at de ikke gik for meget i Vejen. Saa gik Børnene i Lag med at besvare Spørgsmaalene i deres Opgaver. Enkelte besvarede de ved at bruge deres Øjne, andre ved Hjælp af det, de havde hørt, atter andre ved Hjælp af Seminariesterne. Hvad de fik at vide, noterede de løseligt op for om Eftermiddagen at udforme det og føre det ind i deres Arbejdsbøger.

Det er sikkert af stor Betydning, at Børn saaledes faar Kendskab til mange praktiske Ting. At det dog stundom skortede paa Forstaaelsen af det sete, fik vi snart Øjnene op for. En af Drengene havde saaledes faaet alt angaaende Vindmøllen omhyggeligt forklaret og lod til at have forstaaet det hele, men kom til sidst med det ret kedelige Spørgsmaal: »Jamen, hvor er saa den Maskine, der trækker Vingerne?«

Det kan ikke nægtes, at Opgaverne tit var svære, næsten lovlig svære. At tegne en Skitse af Møllens Indretning og Mekanik vilde saaledes have været saa godt som umuligt for Børnene, hvis den nævnte Skitse ikke netop havde hængt inde i Møllen og gjort sig nyttig ved at lade sig kopiere i en Mangfoldighed.

Af det, der her er fortalt, kunde det se ud, som om Møllen var det eneste, vi besøgte. Vi saa imidlertid saa godt som alt, hvad der kunde være af Interesse: Smedien, Bageriet, Bryggeriet, Jernbanestationen, Bondegaarden og Kirken.

Tre Hold — foruden Køkkenholdet — blev hjemme paa Ravnstrup, nemlig de Hold, der havde Opgaverne »Ravnstrup«, »Parkens Træer« samt »Den meteorologiske Station«.

Naar det sidste Spørgsmaal paa Seddelen var besvaret, drog vi hjem til Ravnstrup og hvilte ud, hvis det endnu ikke var Middag. Indførelsen af Opgaverne skulde først begynde Klokken tre.

Saa blev det Middag. Gongong'en lød — og blæste med ét alle Interesser bort — alle, undtagen det ene: Mad! Snart var Spisesalen fyldt af en sulten Forsamling, der med god Appetit gik i Lag med Varerne. De voksnes Appetit var udmærket; men Børnenes var enorm. At den undertiden var proportionel med Madens Art, behøver jeg næppe at nævne. Ikke saadan at forstaa, at de var kræsne. Nej, de spiste blot saa kolossalt meget, naar der var noget lækkert paa Bordet, hvorimod de almindelige Retter satte Præstationerne ned paa det normale. Iøvrigt var Kosten upaaklagelig; lad dette være sagt til Husmoderens Ros.

Tiden fra 12 til 3 gik med Svømning og fri Idræt. I Lejrskolens store Svømmebassin boltrede Børn og voksne sig af Hjertens Lyst. Enkelte Seminarister fandt dog Vandet uegnet til Badning. »Det er ikke saa godt som Havvand«, sagde de — og gik saa med et Forsagelsens Suk

hen for at tage en Lur paa Græsplænen under den store Lind. Den frie Idræt havde ikke de bedste Livsvilkaar herude. Græsplænerne maatte vi ikke anvende til at spille Fodbold paa; men vi fandt en Plads, der med lidt god Vilje godt kunde anvendes. Den laa i Svømmebassinets nærmeste Opland og manglede de to Maal, der ifølge Reglerne hører til paa en Fodboldbane. Men det gik alligevel, selv om Bolden idelig legede Vandpolo og aabenbarede mange Særheder paa den vanskelige Bane.

Som før nævnt tog Børnene herefter fat paa Indførelsen af Opgaverne under Seminaristernes Vejledning. Nogle Dage var det ordnet saadan, at kun Halvdelen blev hjemme, mens den anden Halvdel var ude paa Eftermiddagstur til Kl. 4 $\frac{1}{2}$, hvorefter der skiftedes. Eftermiddagsturen var spændende for nogle af os voksne. Der var nemlig noget, der hed »Eftermiddagsopgaver«, og ved denne Lejlighed skulde den af os, der havde Opgaven, føre Selskabet hen paa et dertil egnet Sted og holde et botanisk Foredrag for Forsamlingen. Her fik man rigtig Lejlighed til at slaa sig løs — og til at »gaa i Vandet«, naar Børnene pludselig kom stikkende med en eller anden Blomst for at faa dens Navn at vide. Her skulde man være godt hjemme i sin Botanik for at klare sig.

Naar det sidste Selskab vendte hjem, var Dagens Arbejde forbi. Efter Aftensmaaltidet, som blev indtaget ved 6-Tiden, var der frit Samvær, indtil Børnene skulde i Seng. Det fortjener at bemærkes, at vi Seminarister en Aften havde en Fodboldkamp imod Herlufmagles Idrætsforening, som vi besejrede med 8—0. Største Delen af Publikum, eller i hvert Fald de mest stemmebegavede, var ubetinget paa vor Side. Det var nemlig vore Dreng, som havde faaet Lov til at komme til Fodboldkamp. De dominerede Herlufmagles Stadion fuldstændigt, og deres Begejstring steg for hvert Maal, der gik ind. Da Kampen var forbi, kørte de hjem paa Ravnstrup for at give os en værdig Modtagelse. Paa lang Afstand hørte vi deres jub-

lende Hurraraab tone inde paa Gaardspladsen, hvor vi fik en Modtagelse, som var større Aander værdig. Vi var steget vældigt i deres Agtelse den Aften. Endogsaa da de var kommet i Seng, kunde vi høre dem raabe Hurra. — Dagen efter havde de svært ved at tale for Hæshed, men det tog de gladelig med.

Jeg har nu givet en — maaske lovlig lang — Beskrivelse af Ravnstrup-Lejren. Lad mig blot tilføje, at vi, da Børnene skulde rejse, fulgte dem til Jernbanestationen, hvor vi tog en rørende Afsked med dem, og at vi en Timestid efter atter vendte mod Haslev, mange gode Minde-der rigere. Gid alle de følgende Klasser maa faa et lige saa begivenhedsrigt og storartet Ravnstrupophold, som vi har haft.

Livet paa selve Sem gaar sin sædvanlige rolige Gang. Jeg formoder, at Hr. Forstander Rasmussen ogsaa i Aar giver en Oversigt over, hvad der er foregaaet, og derfor vil jeg ikke gaa meget i Enkeltheder.

Man har af og til udefra spurgt om, hvordan det staar til med Kammeratskabet hernede. Ja, at give en blomstrende, forherligende Skildring af det vilde være en lige saa stor Usandhed som at fornægte dets Tilstedeværelse. Kammeratskab i Form af en fast, ubrydelig Sammensværgelse imellem alle Elever kan ikke findes paa en Skole, hvor saa mange forskellige Personligheder og divergerende Meninger er til Stede; men naar vi her paa Sem. lever i Fred og god Forstaaelse med hinanden, mener jeg, at vi har Grund til at være tilfredse. At der saa findes mere intimt Kammeratskab inden for smaa Sammenslutninger med fælles Interesser — ogsaa kaldet Klikker — er jo ikke noget nyt hernede.

»Kæden« og »Bavnen«, Kammeratskabets officielle Organer, eksisterer endnu, førstnævnte dog under ret trange Kaar, som nok ikke skyldes vort svigtende Sammenhold, men uden Tvivl vor svigtende Skrivelyst. »Bavnen« har endnu kun virket i en halv Sæson, saa paa nærværende

Tidspunkt kan man ikke godt udtale sig om den. Vi havde paa Grundtvigs Fødselsdag en Mindefest for vor store Digter; i Tilslutning til Jonstrup-Kampene var her om Aftenen Fest til Ære for Gæsterne. Desuden har »Bavnen« haft to almindelige Foredragsaftener med Emner: »Oxford-Bevægelsen« og »Hitlers Tyskland«.

Hvad Sporten angaar, staar vi vel ikke saa højt som Sems tidligere Generationer har gjort. Vort Fodbold-Førstehold, der er stort i Fortrin som i Fejl, i Sejre som i Nederlag, led mod Jonstrup og K.F.U.M.s Seminarium et Par klækkelige Nederlag, som ikke kunde bortforklares, men vandt over Vordingborg en lige saa uomtvistelig Sejr. Nogle besynderlige Folk, vore Fodboldspillere!

Nu staar Julen for Døren. De gamle Elever, der læser dette, husker vel, hvad det var for en dejlig Fornemmelse. Alt er begyndt at staa i Julens Tegn. Komiteen arbejder under Højtryk, og Sems Orkester indstuderer de Numre, der skal spilles ved Julefesten. De husker vel Dagen før Ferien? Tegningerne paa Klasseværelsernes Tavler, Julelyset ved hvert Bord og Fortællingerne, som vi fik Lærerne til at læse? Jo, det er en dejlig Tid!

Selv om Aarskriftet vel først kommer Læserne i Hænde et godt Stykke ind i det nye Aar, vil jeg dog slutte med at sende de nuværende Elevers bedste Jule- og Nytaarsønsker ud til alle dem, der har gaaet paa Haslev Seminarium, baade de, der endnu intet Arbejde har faaet, og de lykkelige, der har naaet det Maal, som vi alle ser frem imod.

OLAV NIELSEN.

HVORFRA—HVORFOR—HVORHEN?

B (Luc. 24, 50-53)
-Klassen fra Haslev Sem. 1913 holdt den 4. og 5.

August 1933 en Sammenkomst i Haslev i Anledning af Dimission for 20 Aar siden. Jeg skulde ved den Lejlighed have holdt Afslutningstale, men blev paa Grund af Sygdom forhindret. Da nu Redaktøren af vort Aarsskrift beder om Bidrag fra gamle Elever, vil jeg bede om Plads til den Afskedshilsen, som jeg i Sommer vilde have udtalt for mine Klassekammerater og for vort gamle Seminarium. Maaske der i denne Hilsen kunde være en eller anden Tanke, som baade forhenværende og nuværende Elever kan slutte sig til. Jeg gengiver da efter mit 1 Maaned før Stævnet udarbejdede Manuskript min Afslutningstale.

»De oplæste Ord fra Lucas Evangelium fortæller os, at Jesus opløftede sine Hænder og velsignede Disciplene. Disse vendte tilbage til deres egne Steder med stor Glæde. Det skete altsammen, fordi de havde oplevet det bedste i deres Liv med Jesus. Denne Tekst fører os med sit Indhold hen til Overvejelse af tre for os store Hovedtanker.

- A. 1. Hvorfra vi kom for 23 Aar siden.
2. Hvorfor vi kom hertil dengang.
3. Hvorhen vi drog for 20 Aar siden.
- B. 1. Hvorfra vi er kommet til Stævnet i Dag.
2. Hvorfor vi valgte at samles her.
3. Hvorhen vi drager, naar Samværet er endt.

- C. 1. Hvorfra vi kom. — Det store Livsspørgsmaal.
 2. Hvorfor vi er her. -- Den store Livsopgave.
 3. Hvorhen vi gaar engang. -- Det store Livsproblem.

A. 1. Hver af os mindes de Steder og de Forhold, hvorfra vi for 23 Aar siden kom her til Haslev. For nogle var Valget derhjemme maaske let, for andre var der svære Ting at komme igennem, da Valget skulde træffes. Nogle mindes maaske, hvorledes de sad sammen med de kære derhjemme. Et Par kærlige Forældre gav dengang gode Raad og var med til at bede Gud om Velsignelse for det Valg, der skulde træffes. Hvordan det nu var, saa vil vi tilsammen takke Gud for dem, der dengang var vor Hjælp. Er nogle af dem hernede endnu, da er der endnu Tid til at takke dem. Er nogle — og saaledes er det for mange — kaldt herfra, da være deres Minde helliget og priset i denne Stund.

2. Hvorfor vi kom hertil for 23 Aar siden. Ja, den dybeste Aarsag var den, at der inde i vort Sind var opstaaet en Længsel efter at faa Del i en Gerning, der kunde tilfredsstille os og skabe Harmoni og Ligevægt mellem de Tanker, der fyldte vort Sind. Det var den aandelige Baggrund, hvorfor vi kom her til Haslev Sem. At det netop saa blev til dette Sem., at vi kom, havde ogsaa sin bestemte Aarsag. Vore Læreruddannelsesanstalter er i vort Land ikke blot kundskabsmeddelende, men Baggrunden for alt Arbejdet er præget af bestemte Livssyn. Haslev Sem. har ogsaa sit Særpræg. Den aandelige Baggrund for Gerningen her var og er, at de unge, som udgik herfra, maatte faa truffet det store Valg, saa de ikke blot udgik som dygtige i rent menneskelig Forstand, men udgik herfra som troende Lærere og Lærerinder. Haslev Sem. er rejst og drevet i en vis Forstand af »Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark«, men her blev aldrig i vor Tid drevet Propaganda for nogen af disse menneskelige Rammer inden for dansk Kirkeliv. Arbejdet for at lede de unge til Afklaring, Gennembrud eller Omvendelse, hvad

man vil kalde det, kendte kun een Retning: Jesus Kristi Disciple, frelst af hans Naade, som er vundet for os paa Golgata. Vi vidste dette, og derfor valgte vi at komme her. Vi kom altsaa, fordi vi gerne lod os paavirke af den alvorsfulde Aand, der prægede Samværet her i kristelig Henseende. Vi kom her ogsaa for at tilegne os gode menneskelige Kundskaber. Og endelig kom vi her, fordi vi i nogle Aar gerne vilde leve et rent og frisk Ungdomsliv sammen med ligesindede Kammerater. Vi fandt det alt og takker for det den Dag i Dag.

3. Saa kom den Dag, da vi for 20 Aar siden gik ud herfra. Foran os laa Livet — vi tør vel nok tilføje — i rosenrøde Farver. Ud over vort lille Land spredtes B-Klassens Elever. En enkelt Eventyrer forsøgte sig som Udvandrer en lille Tid, men ellers tog vi Gerningen op, hvor Gud os anviste den. Tid efter anden er vi groet fast paa de Steder, hvorfra vi ikke forflyttes, før Gerningen er endt. Et Par af vore kære er flyttet til Hjemmet derhjemme: »Hvor Evigheds Sol skinner klart allen Stund paa Saligheds Grund«. En enkelt har paa Grund af Sygdom maattet afbryde det engang paabegyndte. Vi tør vel sige, at vi har fulgt hinanden som en lille Søskeneflok, og derfor kan vi ogsaa vende os til det næste.

B. — 1. Hvorfra vi kom til Stævnet i Dag. Ja, hver for sig sender vi vore Tanker i denne Stund til vore Hjem og vore Arbejdssteder derhjemme. I vore Hjem har vi gennem de svundne Aar haft de rigeste og mest velsignede Stunder. Vi har oplevet Salmens Ord: »Der er med Glæden man dobbelt glad«, men vi har ogsaa i tunge Dage gennemlevet: »Vi var halvt om Sorgen saa tung at bære«. Lykkelige Hiem, hvorfra vi er kommet til Stævnet i Dag! Og saa er vi kommet fra et Arbejdssted, meget forskelligt maaske i ydre Forhold for hver enkelt af os, men ens for os alle, naar vi stod midt i vor Børneskare og lukkede os op og gav os helt — ikke stykkevis og delt —. Fra disse Aandens Arbejdssteder er vi kommet. Sandt bliver vort

Udtryk for det, som vi er kommet fra, naar vi siger, at vel har vi oplevet, at ikke hvert Sædekorn bar Frugt efter sin Bestemmelse, men alt dette overstraales ved Erindringer om, hvorledes Børnenes Sind saa mangen en Gang lukkede sig op for os og viste os, at de følte med os og aandelig tilegnede sig, hvad vi som Guds Tjenere fik Lov til at give dem. Lykke og Velsignelse hvile over vor Arbejdsplads derhjemme.

2. Og hvorfor kom vi saa her i Dag? Ja, den dybeste Aarsag dertil maa søges i, at vi engang har oplevet noget tilsammen paa Haslev Sem. Andre Steder har været os gæstfrit tilbudt, og vi takker derfor. Naar vi valgte at holde Stævne sammen her efter 20 Aars Førløb, saa skyldes det, at selve Stedet ligesom fremdrager noget af det bedste, vi har mødt i vort Liv, og som kan tolkes med Salmens Ord i det, vi her mødte: »Et Lys, som aldrig bliver slukt, en Blomst, som altid sætter Frugt, en Videnskab, som Gud kun ved, er Livet i din Kærlighed«. Vi mødes her i Dag for at sige vort gamle Sem. Tak for de gode og værdifulde menneskelige Kundskaber, som blev os givet her. De slog paa langt nær til, da vi stod derude i Livets praktiske Gerning; men det er ikke Seminariets Skyld, for det maatte give os det Stof, som Rammerne paabød det, men vi kan yde vort Hjertes oprigtige Tak i Dag, fordi man gav os Forstaaelsen af, at med vor Seminarieuddannelse var vi paa langt nær færdige, der maatte stadig være i os en Trang til videre Udvikling. Vi er ogsaa kommet her i Dag for at sige Tak for den aandelige Baggrund, hvorpaa al menneskelig Kundskab blev os givet. Vi skylder Seminariets daværende Lærere en Tak, fordi de altid var os forstaaende baade i aandelige og timelige Forhold. Endvidere er vi kommet til Stævnet i Dag for at sige en Tak, mens Tid er, for det kærlige Sindelag, hvormed vor Klasse altid mødtes, naar vi havde vore smaa Søndags- eller Aftenstævner sammen. Det var vist saare mangelfuldt, hvad der tit blev ydet, men vi tror paa Vel-

signelsen af det, fordi det kom fra Hjertet og derfor ogsaa af os alle blev modtaget med den dybeste Tak. Endelig er vi kommet her i Dag for at knytte en fastere Forbindelse ikke blot mellem Kammeraterne i vor Klasse, men ogsaa med dem, der har vovet at leve deres Liv sammen med os. Vær hjemme i vor Kreds! Allersidst og ikke mindst har vi sat hinanden Stævne for at mindes dem, som Gud har kaldt til sig fra den stridende Verden her og hjem til Himlens Herlighed. — Tak for alt, hvad Dueled og Fjeldal gav os hernede.

3. Og saa er vi da nu nær ved at skulle gaa herfra i Dag, og vi ved, hvorhen vi gaar. Det er til vore Hjem og til vor Gerning med Tak i vort Sind. Vi har haft en stille Stund med hinanden. Lad Stævnet i Dag paany have forvisset os om, at er vi end adskilt i Rummet under Hverdagslivet derhjemme, saa er vi bundet sammen med saadanne Mindernes Baand, der kan have Evighedsbetydning for hver enkelt af os herinde. Maatte Dagen her have tilskyndet os til i den Tid, der ligger fremefter, at udnytte de Hjælpemidler, som er os skænket, for at vi gennem dem kan bevare vort aandelige Fællesskab. Vi tænker her paa Bøn og Brevskrivning.

C. Og saa kommer vi da til det tredie og største: »Hvorfra — Hvorfor — Hvorhen?« Det er de tre store Spørgsmaal, som vi paa Livets Rejsefærd hernede aldrig skal gaa udenom.

1. Hvorfra kom vi i aandelig Henseende? Det er det store Spørgsmaal. — 2. Hvorfor er vi her? Det er den store Livsopgave. — 3. Hvorhen gaar vi engang? Det er det store Livsproblem.

Ad Spekulationens, Mystikkens eller Moralismens Vej har mangan en religiøs søgende Sjæl prøvet paa at faa Spørgsmaalene besvaret.

Naturalisten søger ad Spekulationens Vej, d. v. s. ad Tankens Vej, og det vil igen sige ad Menneskets egen Vej til Gud, men finder ikke de Svar, som giver Sjælefred og

Harmoni, for hele Bestræbelsen er menneskelig og kan ikke finde guddommelig Tilknytning.

Mystikeren er vel stærkt religiøs. Han mener ad Følelsens Vej gennem Askeser og Henrykkelser at opleve, at Mennesket er en Del af Gud, at Mennesket skal udøve gensidigvirkende legemlige og sjælelige Øvelser for til sidst at havne hos Gud.

Moralisten lytter til Samvittighedens Røst: du skal. Han lægger hele sin Vilje ind i at ville. Men i etisk Nød standser han og siger: jeg kan det ikke, jeg mangler Fred.

Baade for Naturalisten, Mystikeren og Naturalisten udebliver Svarene, d. v. s. Sjælefreden, fordi der søges fra Mennesket til Gud. Sandheden er, at al Frelse kommer fra Gud og til Mennesket.

Kristendommens Svar paa de store Livsspørgsmaal er ikke en ny Form for Religiøsitet, ligeløbende med Naturalismens, Mystikens og Moralismens. I Jesu Evangelium, det store Budskab, vises os, at der er kun een Vej, nemlig Vejen fra Gud til Mennesket, og det er Gud selv, som er vandret den ned til os paa Jorden i sin Søn Jesus Kristus. Naar vi er i Syndenød, da er vor Frelse ikke betinget af, at vi skal tage en Del af Vejen, og saa tager Gud Resten. Nej, Gud tager hele Vejen. Gud kom gennem Jesus og forandrede det, der var bragt i Ulave ved Synden. Gud skabte gennem Jesus Frelsesvejen for os ved, at han maatte leve, dø og opstaa.

Fra Jesu Kors siger Gud sit Ja til, at han vil frelse os, og sit Nej til, at vi kan gøre det mindste selv for vor Frelse.

1. Gennem alt, hvad der skete af, ved og med Jesus Kristus, har Gud vedkendt sig os som hans. Altsaa, fra ham er vi kommet.

2. Gennem alt, hvad der skete af, ved og med Jesus Kristus, har Gud vist os, hvorfor vi er her. Det er for at lade os frelse ved hans Kærlighed. Altsaa, derfor er vi her.

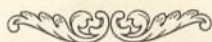
3. Gennem alt, hvad der skete af, ved og med Jesus

Kristus, har Gud vist os, hvorhen vi engang gaar, naar Livets Rejsefærd hernede er endt. Vi gaar til Frelse eller Fortabelse. Altsaa, dertil gaar vi engang.

Dette havde hans Disciple set og hørt, derfor gik de glade hjem, efter at han havde udbredt sine Hænder og velsignet dem, og efter at han var faret til Himmels.

Gud give saa ogsaa, at vi alle maa have set ham vor Frelser Jesus Kristus, som han er, og at vi kan gaa glade hjem herfra i Dag. Amen.«

Til Haslev Seminariums forhenværende og nuværende Lærerstab og forhenværende og nuværende Elever sender vi sammen med ovenstaaende vor kærligste Hilsen.
Kommunelærer LARS HANSEN.

TI AARS JUBILÆUM.

En lys og solvarm Majdag 1924 samledes Dimissionsholdet 1924 i Forstander Rasmussens dejlige Hjem for at være sammen med ham og hans Familie — for sidste Gang. Et Minde om den Dag er vedføjede Billede.

Faa Dage efter Samværet var vi spredt over det ganske Land. — Spredt for aldrig mere at samles.

Siden hin Majdag er der nu henrundet 10 Aar. I den Anledning burde vi jo egentlig mødes alle som en paa vor kære Skole; men det bilevr der næppe noget af grundet paa Kriser m. m. Vi maa nøjes med at feste rundt om i vore egne smaa Hjem, nøjes med at dvæle ved de dejlige Minder fra Seminarietiden.

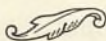
Og heldigvis har vi jo alle dejlige og lyse Minder, baade om Lærerne, om Kammeraterne og om Byen Haslev med dens omgivende herlige Natur.

Den 26. Maj 1934 vil Dimissionsholdet 1924 mindes Seminariet og dets Lærere med Tak.

Tak for alt godt, vi engang nød, og Tak, fordi Seminariets Lærerkrafter stadig holder Forbindelsen vedlige med os gamle Elever. -- Gid alle maa faa Held og Lykke til at udføre et Arbejde til Gavn og Glæde for andre og til Ære for vort Seminarium!

Med Hilsen

P. JULIUS DAMGAARD,

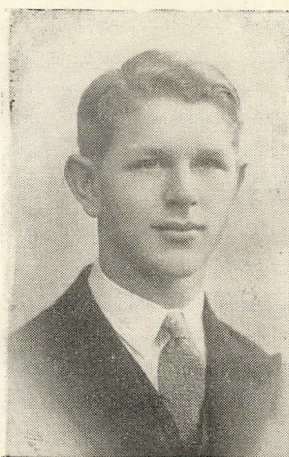
Dimittenderne 1924 i Forstander Rasmussens Have

MINDEORD.

POUL ERHARD JENSEN

* 21/1 1915 † 9/9 1933

I det forløbne Aar har vi paa Seminariet haft den Sørg at miste en af vore Kammerater. Uviikaarlig trænger det Spørgsmaal sig frem: »Hvorfor skulde det netop være Poul?« Han var jo saa ung, kun 18 Aar, evnerig og flitig og altid den gode Kammerat med det lyse Smil. Paa Tennispladsen og paa Fodboldbanen var han rigtig i sit Es, her tilbragte han adskillige Timer. Dog forsømte han ingenlunde sit Arbejde, hvad hans gode Oprykningseksamen er det bedste Bevis for. Blomster holdt

han meget af, og mange er de Ture, vi har foretaget i Mark og Skov for at finde nye Planter til Herbarium'et.

Det, Pouls Klassekammerater husker ham bedst for, er maaske Lejren paa Reersø i Sommer. Her var han den, der trak det store Læs, og som sørgede for, at Ferieugen blev saa god, som den blev.

Men en Dag stod Pouls Plads tom. Dagen efter fik vi at vide, at han var syg, men havde det bedre; det var Lørdag den 2. September. Søndag Formiddag var et Par af os inde hos hans Forældre i Haslev gamle By for at høre, hvordan det gik; vi fik da at vide, at Poul Lørdag Eftermiddag var blevet meget syg og var blevet indlagt paa Sygehuset med Blindtarmsbetændelse. Feberen var steget meget hurtigt, og ved 9-Tiden maatte man foretage en Operation, og Forældrene fik at vide, at Sygdommen kunde blive alvorlig.

Nu fulgte nogle Dage i Spænding og Angst; kun Pouls Moder og Søskende fik Lov at komme paa Besøg, Faderen var selv syg og kunde ikke komme. Der indtraf en lille Bedring, og Haabet levede op igen, men snart blev det klart, at Poul ikke kunde staa Sygdommen igennem; der var stødt Bughindebetændelse til, og der var efter Lægens Mening kun kort Tid tilbage. Da fik jeg Lov til at hilse paa min Ven for sidste Gang; han kendte mig straks og hilste glad, men var meget svag og noget uklar af de mange Indsprøjtninger.

Disse Dage ved Sygesengen var vel strenge for Pouls Moder og Søskende. Det var haardt for dem at se den yngste Søn og Broder ligge og lide og kun vente paa Afslutningen; men det blev alligevel en rig Tid. For Poul blev dette Sygeleje en Indgang til Guds Rige, til Livets Land; da forstod vi Ordene: »Død, hvor er din Brod...?«

Men det kneb alligevel af og til for Poul at forstaa, at han nu skulde bort. Han kunde da udbryde: »Aah, jeg er jo saa ung!« Han havde jo glædet sig til at blive

Lærer; Gang paa Gang førte hans Feberfantasier ham ind paa dette Felt. En Gang forestillede han sig, at han stod som gammel syg Lærer blandt Børnene, han formandede dem til at være gode Børn og forsøgte at synge for dem Sangen: »Lille Guds Barn, hvad skader dig ...?»

Netop otte Dage efter Indlæggelsen paa Sygehuset stred Poul sin sidste Strid, og den følgende Onsdag fandt Begravelsen Sted.

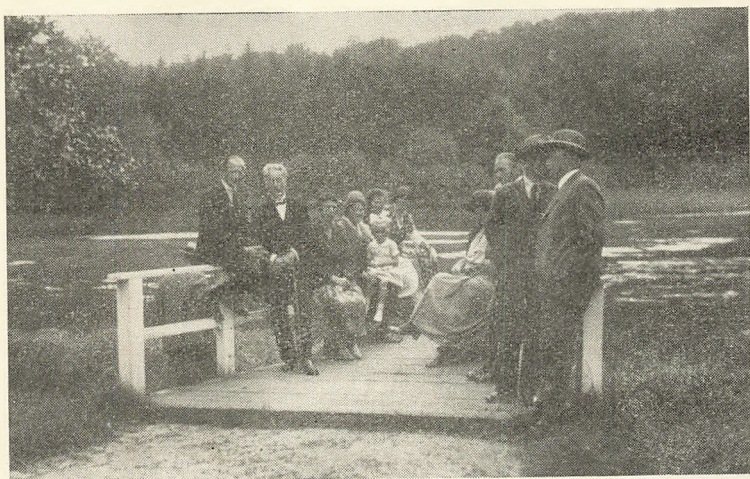
Familien og Kammeraterne samledes ved Sygehusets Kapel, hvor Forstander Rasmussen holdt Andagt. Derefter førtes den hvide Kiste til Kirken, der var smukt pyntet af Kammerater fra Seminariet. Efter Højtideligheden i Kirken, hvor Pastor Bang havde talt, sang et Kor fra Seminariet, og Kisten blev af Pouls nærmeste Venner baaret ud til Graven, hvor bl. a. Forstander Kristensen, Karise Realskole, talte smukt om sin tidligere Elev. Nu sænkedes Seminariets Banner langsomt over Pouls aabne Grav som en sidste Hilsen til vor kære Ven, og da var næppe mange Øjne tørre.

Ære være hans Minde!

P. ALF. HANSEN.

BILLEDER FRA ELEVSTÆVNET

En Idyl, som vi alle kender.

Hr. Hougaard og Forstanderen drøfter . . . . . ?

BILLEDER FRA ELEVSTÆVNET

Seminarlærer Lambertsen med „Børnebørnene“

Seminariets Formand, Provst Blom i Samtale med Willadsen og Lambertsen.

Ved min Afgang som Redaktør af Aarsskriftet vilde jeg gerne have Lov til at bringe en hjertelig Tak til Elevforeningens Medlemmer for den Tillid, der er vist mig gennem Aarene. Tak til alle, der har sendt Artikler til Aarsskriftet, Tak til Aarsskriftets Læsere for al Overbærenhed. Og maa jeg saa udtale det Ønske, at min Eftermand aldrig maa komme til at savne Stof, men at Artiklerne til Aarsskriftet maa strømme ind i rigeligere Mængde, end det hidtil har været Tilfældet.

H. RØRBÆK MADSEN.

II Tilslutning til ovenstaaende Afskedsord fra den afgaaede Redaktør vil jeg udtrykke mit Ønske om, at Aarsskriftet ogsaa i Fremtiden maa opfylde sin Opgave: at være et Bindeled mellem Haslev Seminariums gamle Elever. Det er jo Elevforeningens Organ og skulde gerne give Udtryk for, hvad de enkelte arbejder med og er optaget af, og derved paa en Gang binde sammen og vedligeholde Forbindelsen med det Seminarium, som trods skiftende Tider og forandrede Metoder vil vedblive at være »vort Seminarium«.

Det er nu vist af større Betydning for en Skole og for den Gerning, som øves der, end man ofte tænker, at dens gamle Elever stadig staar i Forbindelse med hinanden og med Skolen; og der kunde vel ogsaa godt komme den Dag, da Elevforeningens Opgaver udstrækkes til andre Omraader end i Øjeblikket.

Ved min Tiltrædelse som Redaktør vil jeg da bede gamle »Haslevitter« medvirke til, at Aarsskriftet maatte blive et lødigt og værdigt Udtryk for Haslev Seminariums Elevforenings Livskraft. Det er en fælles Opgave, og vi er alle Medarbejdere.

Med venlig Hilsen.

C. LARSEN.

FRA AAR TIL AAR.

I. „Haslevklubben“,

der blev stiftet 1930 af Haslevitter i København og Omegn, har i 1933 afholdt fire Sammenkomster, der alle har haft god Tilslutning (fra 35—50 Deltagere pr. Aften).

Aarets første Sammenkomst fandt Sted den 28. Januar paa Missionshotellet i Løngangsstræde. Seminarielærer Jensen holdt et interessant Foredrag om „Handelsveje“ og sluttede efter Kaffebordet, hvor der var Oplæsning ved en af Deltagerne, den gode Aften med Andagt.

Den 11. Marts samledes man paa K.F.U.M. i Rosenborggade, hvor Aftenen begyndte med Koncert (Violin og Klaver) ved Weber (dim. 24) og Essendrop (dim. 21), der med sædvanlig Dygtighed spillede Beethoven, Schubert og Haydn m. fl. Præstationen lønnedes med stærkt Bifald. Under Kaffebordet fortalte Hr. Grahn paa en livfuld og fornøjelig Maade Oplevelser fra sin Gerning paa Nr. Nissum og Haslev Seminarier og dvælede særlig ved Erindringer fra Nebelong-Tiden. Aftenen sluttedes med Andagt ved Hr. Grahn.

Ved Sammenkomsten den 6. Maj paa Missionshotellet talte Frk. Ingrid Thomsen (dim. 21) om sit Missionsarbejde i Kina, hvor hun udsendt af D.M.S., har virket siden 1925. Frk. I. Th. talte paa en Maade, saa det vil huskes længe. Mange gode Ønsker med Bøn for Gerningen følger hende fra den Aften.

Den 11. November (Mortensdag) afholdtes Aarets sidste Sammenkomst paa Missionshotellet. Over 50 havde givet Møde for at være sammen med Hr. og Fru Lambertsen. Hr. Lambertsen holdt, fængslede som altid, et interessant Foredrag om „Opdragelsestanker i Bjørnsøns Digtning“. Derefter var der som sædvanlig Kaffebord.

hvor Samtalen gik livligt, og som hver Gang især drejede sig om gamle Dage „da vi gik paa Sem“.

For alle Sammenkomsterne gælder det, at de har været med til at gøre Haslevtiden rigere for os, og det gamle Ord blev her paany stadfæstet: „Mindet lader som ingenting — er dog et lønligt Kildespring“.

Naar Haslevitter af alle Aargange mødes paa denne Maade med Lærere fra gamle Sem., holdes Forbindelsen mellem gamle Kammerater vedlige, nye Bekendtskaber gøres og Forbindelsen med vort Seminarium bevares: I faa Ord „Haslevklubben“s Maal.

JOHS. HANSEN, Herløv.

II. Forflytninger m. m.

[Medlemmerne bedes i Aarets Løb indsende Meddelelser om Forflytninger, Ansættelser, Giftermaal, Dødsfald og andet af Interesse for Elevforeningen til Lærerinde, Frk. Olga Torsbakke, Johannevej 2, Charlottenlund (Aargangene 1908—21) og Lærerinde, Frk. Louise Skovgaard, Roarsvej 13², København F. (alle Aargangene fra 1922)]

1912.

Forstander Ludvig Olsen, „Sølyst“, kaldet til Enelærer ved Faurholt Skole pr. Ikast.

1915.

Lærer N. J. Bøgelev, Skive, har Aarskursus i København.

1917.

Lærer A. C. Andersen, forhen Kolding, har som Realskolebestyrer overtaget Realskolen i Vamdrup.

1918.

Magnus Mølby, hidtil Nordby, Fanø, er forflyttet til Vorup, Randers. Nikolaj Christensen, Asnæs ved Kalundborg, har Aarskursus i København.

1920.

V. Thomsen overtager fra 1.8.34 som Ejer og Leder Ringe Mellem- og Realskole.

1921.

Emil Jacobsen, hidtil Andenlærer i Øster Tørslev, er blevet Førstelærer i Visborg.

Kr. Essendrop, Næstved, har Aarskursus i København.

Ingrid Thomsen er efter et Aars Ferie vendt tilbage til Kina.

1922.

Jef Tange er 5. Aug. 1932 blevet gift med Jenny M. Laursen.
Ingeborg Jacobsen har taget sin Afsked og er 3. Juli 1932 blevet
gift med Kommunalærer Hans Jørgen Allert ved Sundbyøster
Kommuneskole.

1924.

Breindahl Aagaard forfl. fra Allingaabro til Ballerup.
Lis Christensen, gift med Arkitekt J. Bruus-Jensen, Haandværkerhøj-
skolen, Haslev.
Ebba Munch Sørensen, tidl. K.F.U.K., Roskilde, ans. Ribe Borgersk.
Friedrich Tychsen forfl. fra Bejstrup til Nedre Jerstal, Sønderjyll.

1926.

Herman Bjørnvad Førstelærer i Haldagerlille pr. Fuglebjerg.
Immanuel Hjorth ansat ved Privatskolen i Faarevejle.
Marinus Hermansen, København, gift med Bodil Jensen.
Søren Hougaard, København, gift.
Johannes Johansen Førstelærer i Fillerup pr. Odder.
Aksel Madsen, Odby, gift.
Peter Jensen Timelærer i Nykøbing F.
Johan Nielsen, Enelærer i Udby pr. Lundby.
Niels Jørgensen Enelærer i Mjøs pr. Røde-Kro. Gift.

1927.

Jacob Christensen, forh. Bøvling, forfl. til Flynder Hovedskole pr.
Bækmarksbro.
Chr. Nielsen, Realskolen, Struer, gift med Karen Bitch Lauridsen.
Laurids Knudsen, Christiansfeld Realskole, fast ansat i Assens.
Niels Chr. Eriksen, Kirkebyskolen, Bedsted, gift.
Anton Jensen fast ansat som Andenlærer i Høng.
Andrea Rasmussen fast ansat i Køge.
Børge Davidsen fast ansat i Køge.
Anker Petersen Aspirant i Enderslev Førstelærerembede.
Jens C. Andersen og Hustru Mary J. Madsen ansat v. Rønde Højsk.

1929.

Verner Hansen Navneforandring til Holdum. Gift.
Johs. Bertelsen, København. Gift.
Alma Mogensen, tidl. Realskolen. Allingaabro, nu Marstal, Ærø.
H. H. Nielsen Andenlærer i Nestelsø.
Sigurd Axelsen Aarsvikar paa Læsø.
Anna Hansen, gift Møller, Anslet pr. Hejlsminde.
Helmer Petersen Aarskursus paa Statens Gymnastikinstitut.
I. P. Pedersen Lærer ved Farum Realskole.

Søren Frandsen Andenlærer i Borse. Gift.
Aksel Nielsen Lærer ved Horne Højskole. Gift.
Kriston Hansen Jensen Andenl. i Ludvigsminde Skole, Haagerup.
Vagn Andersen Andenlærer ved Jungshoved Hovedskole. Gift med
Edith Davidsen.
Maren Sund Poulsen ansat ved Privatskolen, Byrum, Læsø.
Kristen Keinicke Andenlærer i Søndersted, Tølløse. Gift.
Frederik Jørgensen Timelærer i Sorø.
Evald Andersen ansat ved Iagttagelseshjemmet, Ærøskøbing.

1930.

Chr. Blegvad Andenlærer i Vejringe pr. Stubbekøbing. Gift.
Joh. Aage fast ansat i København.
Stig Andersen Andenlærer ved Ny Holsted Skole, Næstved.
Ellen Christensen Aarskursus i Skolekøkken.
Gudrun Christensen fast ansat i Kolding.
Ester Hansen Aarskursus i Skolekøkken, ansat som Timelærerinde
i Frederikshavn.
Alfred Hansen fast ansat i København.
Christine Jensen Timelærerinde i Horsens.
Joh. Larsen fast ansat i København.
Morten Mortensen Enelærer ved Viuf nordre Skole, Viuf.
Hedvig Nielsen Timelærerinde i Næstved.
Signe Olsen Aspirant ved Tikøb Skole, Tikøb.
Petra Petersen gift med Førstelærer Hansen, Taasinge.
Karen Margrethe Pedersen Aarskursus i Skolekøkken.
Thorkild Petersen Timelærer i Korsør.
Esther Wuust fast ansat ved Bjerresø Skole, Vallekilde.

1932.

Chr. Buur Bækgaard Andenlærer aspirant i Agtrup pr. Sdr. Bjært.
Sv. Aage Hansen Timelærer i Haslev.
Egon Jørgen Lærer ved Nykøbing F. private Realskole.
E. Møller Kristiansen Andenlærer aspirant i Gaurslund pr. Børkop.
Aksel Nielsen Timelærer i Esbjerg.
Henry Thomsen Andenlærer aspirant i Vig.
Hans Schnell K.F.U.M.-Sekretær i Sundbyerne, København.
Elisabeth Davidsen Privatlærerinde i Moskwa.
Lydia Andersen. Nurse, Museum House, Egmore, Madras, Indien.
Magda Jensen Skolekøkkenkursus 1933-34.
Em. Thanning Aarskursus 1933-34.

III. Tilgang af nye Medlemmer.

- N. P. Larsen, „Karna“, Helsingø.
Johs. Hansen, Torpegavn, Høng.
Inga Christensen, Toksværd.
Aksel Larsen, Kirkerup, Slagelse.
Børge Kyed, Jyderup St.
S. Borello Carlsen, Okse-Bro, Slagelse.
Chr. Olsen-Tinghøj, Tinghøjgaard, Viby, Sjælland.
Chr. Kragh, Kæmpchøjgaard, Fredensborg.
Verner Lindegaard Christensen, Biltris, Kirke-Hyllinge.
Max Nielsen, Pilegaardsvej 21, Svendborg.
Aage Olesen, Bindslev.
Mary Larsen, Ømosegaard, Valø.
Anna Marie Halskov, Skuderløse, Braaby.
Ester Hansen, Rødkjærsbro.
Ernst Præstekjær, Strandvej 74, Svendborg.
Sofie Christensen, Vesterø Havn, Læsø.
Aage Jensen, Enighedsvej 3, Haslev.
Gordon Larsen, Vestergade, Allinge, Bornholm.
Johs. Larsen, Skolegade, Haslev.
Hans Nissen, Hajstrup, Øsby.
Harry Hansen, Nr. Snede Station.
Kirsten Olsen, Gymnasiet, Haslev.
Elisabeth Hansen, Borup Skole, Borup St.
Andreas Arnbjerg, Øse pr. Nordenskov.
Gunnar Thomsen, Søndergade 20, Haslev.
Makoline Hansson, Over Jersdal, Sønderjylland.
Martha Henriksen, Hersom, Hobro (1913).
Vilh. Sørensen, Skovlund, Mølby (1914).
Fru Pastorinde Ellen Marie Bondo, f. Niegsen (1917).
Johs. Sørensen, Vindehelsingø, Gørlev (1918).
I. C. Jensen, Gilleleje (1918).
Fru Hedvig Jensen, Gilleleje (1918).
Johanne Jensen, f. Kiel, Frederikshavn (1920).

IV. Elevforeningens Bestyrelse.

- M. Lambertsen (Formand).
C. Larsen (Redaktør).
Louise Skovgaard.
Olga Torsbakke.
W. Willadsen (Kasserer).

REGNSKAB FOR AARET 1932—33.

INDTÆGT:	Kr. Ø..	UDGIFT:	Kr. Ø.
Kassebeholdning.....	1345 22	Skemaer og Kort.....	24 60
Medlemsbidrag a 2 Kr.	1026 00	Frimærker	257 86
do. a 1 Kr.	25 00	Annoncer	11 10
Portoindtægt.....	169 50	Blanketter, Konvolutter m. m.	39 21
Renter	45 68	Aarsskrifter	559 00
Stævnet, Indtegning.....	86 00	Stævnet, Kost m. m.....	459 75
do. Kost og Logi	396 00	do. Rejser	46 65
		Kassebeholdning.....	1695 23
	3093 40		Balance... 3093 40

Meløse pr. Skævinge, den 14. September 1933.

W. WILLADSEN.

Undertegnede har D. D. gennemgaaet ovenstaaende Regnskab og intet fundet at erindre.

Odense, Aarestrupvej, den 26. September 1933.

Skodborgskov, den 4. Oktober 1933.

J. P. KRÜGER.

MARIE PETERSEN.